Ч. 53 (14.596.) Львів, четвер 11. березня 1937. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.00 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Перед недалекими змінами в уряді.

В політичних колах Варшави кружляють вперті поголоски про недалекі зміни в уряді, до яких дійде після замкнення парляментарної сесії у квітні ц. р. Польська преса, зближена до ОНР пише, що з уряду уступлять міністри Косцялковський і Понятовський. Ця преса скидає на мін. Косцялковського відповідальність за рішення конгресу „Звйонзку Звйонзкуф Заводових" та атакує мін. Понятовського. Кружляють поголоски, що міністром внутрішніх справ стане віцемін. Пацьорковський. Крім того з міністерства внутрішніх справ уступить віцемін. Корсак. Одночасно міністер промислу і торговлі Роман бажає вернутись до міністерства закордонних справ на становище другого державного підсекретаря.

Національні війська посунулися на 30 км. вперед.

ОФЕНЗИВА НА МАДРИД РОЗВИВАЄТЬСЯ.

Авас повідомляє: Національні війська, що оперують на відтинку Ґвадаляхари, посунулися на 30 кільометрів від випадових становищ. Вони зайняли також 4 села, але назви тих сіл можна буде подати до відома щойно тоді, коли вони появляться в комунікаті головного командування.

Наступом командує особисто ґен. Моля. Дві пробоєві кольони машерують рівнобіжно до шляху на Ґвадаляхару. Вчора спинив їх сильний дощ, та в ночі він перестав падати.

Дотеперішні операції — це лише початок великого маневру національного командування.

В ночі з понеділку на вівторок національні літаки успішно збомбардували ворожі становища, опісля піхота перейшла до наступу. Бій тривав цілий день. Національні війська посунулися далеко в напрямі Сіфуентес (на північ від Саседону), та дійшли до шляху Мадрид—Кенка, одинокого, що лучить столицю з рештою червоної Еспанії.

На ґвадаляхарському відтинку національні війська обсадили м. ін. Наваль Порто і Реналес. На відтинку від Брісуеґи до Торії (на північний схід від Ґвадаляхари) національні війська здобули важні становища. Дуже завзяті бої йшли на горбках коло Коґоллюдо. Всі національні частини ідуть вперед.

Вчора коло 20. години чули в Мадриді яких 45 мінут сильну перестрілку. Виявилося, що це національні війська зі західного парку та з околиць французького мосту пробували наступати, але їх відбили.

Рада оборони Мадриду повідомила вчора вечором, що на ґвадаляхарському відтинку національні війська раз-у-раз завзято атакують, уживаючи масово літаків, повзів та панцирних авт. Червоні бороняться завзято.

НА ІНШИХ ФРОНТАХ.

Комунікат національного командування повідомляє, що на астурійському фронті національні війська відбили всі ворожі наступи на Каталянес та здобули ворожі становища. — На відтинку Сорії національні війська здобули місцевости: Вальде Аренас, Мазеґозо і Архентілю, на відтинку Харами — Казас дель Торкаль. Також південна армія посунулася вперед коло Еспіємо та Віллянуеви.

Евакуують Мадрид?

Як подає тенеріфська радіостація, минулої ночі національні війська помітили на вараґонському шляху (що веде до Валенсії) багато вантажних самоходів з воєнними матеріялами. Правдоподібно рада оборони Мадриду намагається якнайскоріше вивезти ввесь воєнний матеріял зі столиці, до якої національні війська зближуються дуже скоро.

ЧЕРВОНІ ВТРАТИЛИ 25 ЛІТАКІВ.

Як повідомляє радіостація з Бурґосу, за минулих 4 тижні національні летуни зістрілили 25 червоних літаків.

ДАЛЬШЕ ВЕЗУТЬ ЗБРОЮ.

Залога двох грецьких кораблів „Кімон" і „Амфітріті" застрайкувала тому, що — як виявилося — кораблі везуть зброю до Еспанії.

Епільоґ одного дипльоматичного інциденту.

На вчорашньому пополудневому засіданні румунського парляменту міністер закордонних справ зложив заяву у справі відомої участи шефів дипльоматичних місій Німеччини, Італії та Португалії в похоронах членів румунської „Залізної Ґвардії", що згинули в Еспанії. Всі три уряди заявили, що їхні представники взяли участь в похоронах приватно і не думали мішатися до румунських внутрішніх справ. Мін. Антонеску уважає, що інцидент зліквідований. Таку саму заяву зложив він і в сенаті.

ХТО ВИКОНАВ ЗАМАХ НА РЕКТОРА БРАТУ?

Військовий суд IV. корпусу повідомив у комунікаті, що — як ствердило слідство у справі замаху на ректора університету з Ясс, Т. Брату, — безпосередніми виконавцями замаху було 3-ох студентів того університету, їхніми спільниками — 3-ох інших студентів. Деякі часописи подають, що всі 6 обвинувачених належать до „Залізної Ґвардії".

Перед італійсько-югославянським морським порозумінням.

Як повідомляють з добре поінформованих політичних кол Білгороду, італійсько-югославянські переговори про гарантію істнуючого стану на Адрійським Морем кінчаться. Небавом підпишуть договір у справі Адрійського Моря, подібний до англійсько-італійського джентельменського порозуміння. Крім того обі держави заключать економічний договір, який даватиме Югославії ті самі полекші, що Австрії при ввозі дерева і Мадярщині при ввозі худоби.

Як звязати земляків на чужині з рідним краєм?

Львів, 10. березня 1937.

Недавно розглядали у польському парляменті буджет міністерства закордонних справ. Оживлена дискусія відбулась над питанням допомоги закордонним полякам у плеканні їх рідної мови, культури та втримування живих звязків еміґрації з метрополією. Промовці привязували найбільшу вагу до того, щоб кожна польська дитина, що живе поза межами Польщі, вчилася й виховувалася в польській мові, культурі, історичній традиції. В буджет міністерства закордонних справ вставляє парлямент на ціли польської еміґрації, головно на польське шкільництво за кордонами, поважні суми.

Але провідні кола польського народу вважають, що ця, так мовитиб, офіціяльна допомога держави польській еміґрації не вистарчає на повне забезпечення всіх її національно-культурних потреб. Головно великих матеріяльних жертв вимагає польське шкільництво в ріжних европейських і заморських державах. Щоб ці потреби сяк-так бодай задовольнити, покликано до життя спеціяльне „Товариство опіки над закордонною Польонією". Недавно відбулося на Замку у Варшаві засідання управи цього товариства під протекторатом президента держави й маршала Смиґлого-Ридза. Постановили на цій нараді зорганізувати в цілій державі одномісячну збірку (яка вже відбулася) на ціли польського закордонного шкільництва та влаштувати „День поляка". Цей день, що припав під кінець січня ц. р., перейшов під такими гаслами, що — мовляв — польський нарід мусить здобутися на найбільші матеріяльні жертви на шкільництво й культурні потреби своїх земляків поза кордонами Польщі.

Додаймо при нагоді, що подібну акцію в користь рідної мови, культури й шкільництва еміґрації ведуть також інші держави й народи Европи (Німеччина, Італія, Чехія і т. д.) Всі народи дбають запопадливо про те, щоб їх еміґрація не денаціоналізувалась та не пропадала, як живий національний капітал. Всі навипередки змагаються за те, щоб діти їхньої еміґрації чи автохтонів в інших державах мали свої національні школи, щоб училися й виховувалися в рідній мові, або бодай діставали науку рідної мови.

Факт, що найвищі державні достойники беруть живу участь у боротьбі за рідну мову, культуру й шкільництво своїх земляків поза межами держави, має велике не лише практичне але й символічне значіння. Він указує на те, що в поглядах на вартість рідної мови в розвитку народів зайшли дуже глибокі переміни. До війни, а навіть ще кілька літ по війні говорилося й писалося у недержавних народів про права кожного народу до виховання й навчання в рідній мові, культурі, своїй національній школі. Нині цей етап культурно-національної еволюції належить уже до історії. Сьогодні перестають уже народи писати й говорити про права на рідну мову, культуру й національне шкільництво, але пишуть і говорять про обовязок народу перед рідною мо-

вою, культурою й національним шкільництвом. Висловом цього обовязку має бути активна боротьба, праця й жертви на плекання рідної мови, культури й національного шкільництва. У боротьбі цій бачимо, як повчає свіжий приклад Польщі, найвищих державних достойників, обєднаних спільним бажанням, змаганням, працею й жертвами з цілим народом у службі святій національній справі.

Приглядаючись цим явищам, починаємо роздумувати над тим, чи не пора також нашому народові, який мусить вічно ще боротися за свої права до рідної мови, культури й національного шкільництва, далеко менші нинішні права, ніж мав їх у передвоєнних роках, — чи не пора нашому народові приступити одночасно до організації систематичної боротьби за наші обовязки супроти рідної мови, культури й рідного шкільництва. Найвища вже пора розбудити свідомість цього обовязку в цілому народі, в усіх його клясах і колах. Правда, безліч фраз на цю тему чуємо при покликах наших освітніх установ, що стукають до прилюдної жертвенности. Але наші люди в найкращому випадку вважають, що датком на „Р. Ш." чи „Просвіту" вичерпують свій обовязок супроти рідної культури, рідної мови. Тимчасом нема у широких колах нашого громадянства свідомости тієї небезпеки, яка грозить нації з того, що наша рідна мова, якої вживають у щоденному вжитку, засмічена сусідськими „ізмами", що чужий бюрократичний жаргон проникає в українську рідну мову, що польська (чи „утраквістична") школа викривлює знання рідної мови в української дітвори й молоді, та що врешті — поза рідною територією живуть не десятки й сотні,а великі сотні тисяч земляків, які підпадають цілком чужинецькій культурі. Серед таких обставин треба витворити у нас культ рідної мови, треба поширити боротьбу за права рідної мови далеко поза офіціяльні польські установи — сойм чи шкільну кураторію, — треба теж активно протидіяти мовній і культурній асиміляції, яка грозить нашим землякам поза етнографічними українськими землями.

Нам у теперішніх наших умовинах життя не рівнятися з іншими, державними народами. Ми не можемо на зразок поляків помагати грошево нашим братам поза межами рідних наших земель. Ми самі чекаємо й приймаємо від них допомоги і ремствуємо, що вони не мають достаточного зрозуміння для потреб рідної культури у старому краю. Ми не можемо, так як поляки, заснувати товариство опіки над закордонними українцями. Але зате моглиб ми мати „Товариство співпраці з закордонними українцями". Хто зна, чи таке товариство не допомоглоб нашим землякам поза межами рідних земель бодай морально у плеканні рідної мови, культури, національного шкільництва?!

Кидаємо цю думку і просимо зупинитись над нею всім тим, що мають безпосередньо чи посередньо до діла з культурною працею в українських осередках поза рідною землею. Редакція „Діла" радо дасть місце дискусії на цю тему: як можнаб тісніше звязати розсіяних у діяспорі земляків з рідною землею та якими методами витворювати культ рідної мови і культури на рідній землі?!

Французький соціяльний експеримент.

Успіх чи невдача? — Багатство нації. — Католики і Блюм. — „200 родин". — Середні кляси і експеримент. — Ріст повертає до „Банк де Франс".

Париж, 5. березня 1937.

Придивімося спершу париським політичним карикатурам: бачимо Блюма на лещатах, на його карку сидить Венсен Оріоль (міністр фінансів) і оба ідуть у пропасть. Або ось така картина: Блюм, в ролі мужа, Оріоль, в ролі вагітної жінки, перед ними біжить двоє діточок, які представляють англійську позичку і внутрішню французьку. Два сенатори, Кайо і Реніє, дивляться на ту пару, а Кайо каже: „Диви, диви, вона знову матиме третього недоролка".

„Експеримент Блюма доведе до краху і він вже нині засуджений на смерть" — кажуть рішучі противники уряду.

„Експеримент Блюма може вдатися, але під умовою, що уряд змінить методи правління та поширить свій склад у центрових партіях" — твердять кандидати на міністрів, якщо така політична комбінація малаб колись здійснитися.

„Мій експеримент матиме успіх" — відповідає Блюм. — Уряд має довіря до працюючих мас і забезпечує соціяльний мир. Капітали скорі ше чи пізніше наберуть довіря і прийдуть до нас, щоб нам помогти".

Такі три ріжні погляди мають тепер у Франції своїх завзятих прихильників

* * *

Є факт, що французи ховають перед державою свої калитки. Позичка в Льондоні є найкращим доказом на це. Вже в середновіччі писали венецькі мандрівники, що французи випитували їх нераз якби-то перепачкувати гроші за кордон, щоб не платити в краю надто високих податків. Нині повторяється та сама історія і французькі капітали кидають Францію, або ховаються в „панчоху".

Скільки держава потребує грошей? Поза будżетовими видатками 30—40 міліярдів згідно з урядовими обчисленнями. Скільки є „схованих" грошей? 100 міліярдів.

„Чи не вертається теж історія попереднього лівого картелю? І хто нині відіграє фінансову ролю Пуанкаре?" — чуєте ось такі запити.

Французи безсумніву найбагатший нарід в Европі, і в них є ще сьогодні дуже заможня середня кляса — ця вже нині покійна кляса в середущій і східній Европі. Між французьким пролетарем і французьким міліонером нема соціяльної пропасти, і саме ця обставина дає Франції соціяльну рівновагу на якої сторожі стоїть поверх 8 міліонів власників!

* * *

Багато шуму і крику наробила у Франції участь Блюма на бенкеті в нунція. Як досі бувало, французькі премієри заступали себе на дипльоматичних приняттях в нунціятурі високими урядовцями. Блюм зірвав цю радикально-соціялістичну традицію і зі своєю жінкою пішов на равт. З приводу тієї події пригадаємо, що єдине інтервю, яке дістали у французького премієра французькі журналісти, дістали католицькі журналісти, і це інтервю появилося в католицькому органі.

Між французькими католиками є супроти сучасного уряду два становища. Один напрям заступають у Франції отці домінікани і вони дуже позитивно ставляться до соціяльного французького експерименту. Католицький щоденник „Льоб" зовсім явно підтримує змагання уряду в цьому напрямі.

Виймаємо для ілюстрації кілька рядків зі статті, що появилася нині врані в тім щоденнику: „Багато сотень тисяч робітників дістає кращі платні, сімдесятьпять тисяч безробітних дістало тепер працю. Не треба бути ні з правиці, ні з лівиці, ні членом „Вогнистого Хреста" чи комуністичної партії, щоб тішитися тією подією і такою простою і такою важною. Скажете, що ця господарська поправа непевна? Але вона є. І нині вона вистарчає для нашого щастя".

Вороже становище до уряду заступають отці езуїти, які не без впливу на щоденник „Еко де Парі" та на інші католицькі органи. Але і ці католики-консерватисти зовсім виразно бачать, що соціяльні реформи необхідні. В катедрі Нотр-Дам о. Пінар де Буле з чину езуїтів починаючи свої передвеликодні проповіди (його проповіди — даруйте за цей вислів — належать до париського „сезону", а цілий Париж заповнює велитенську катедру, наче вічеву салю, щоб його почути) звернувся до париського кардинала Верді́є, який „президіював" його проповіді, зі словами поклону за його соціяльну акцію в користь заріжан. Додамо, що кардинала Вердіє дуже шанують між робітництвом (навіть і між невіруючим робітництвом) завдяки дуже смілим поглядам на робітниче питання.

Католицькі робітничі синдикати є дуже сильні у Франції. Знають це добре французькі комуністи, а скільки разів уже кликав секретар комуністичної партії Торез — не потребуємо додавати, що безуспішно — до цього „брата робітника-католика".

* * *

Французький лівий економіст Делезі кинув перед останніми французькими виборами зручне виборче гасло: „Геть із 200 родинами". Ця назва пішла від 200 головних акціонерів Державного Банку, а тоді появилися теж листи французьких міліярдерів, які контролюють своїми надзірними радами великі банки і промисл. Ті листи розкидувано між публикою. Замітне те, що тих міліярдерів є дещо більше, ніж двісті, а часами бувають вони членами або бодай симпатиками „людового фронту". Таких „своїх" міліярдерів виборча пропаґанда „людового фронту" навмисне поминала, а листи тих лівих „200 родин" друкували тоді національні партії. Але це вже стара історія.

По приході Блюма до влади прийшло зразу до порозуміння між тими „200 родинами" і урядом, а колективний договір праці, підписаний у червні м. р., вирішив з місця всі спірні питання. Великі французькі акційні спілки, яких буджет перевищає часто злучені державні буджети Польщі і держав Малої Антанти — могли досить легко „стравити" нові соціяльні чинитьби. Тим „200 родинам" живеться нині добре і супокійно і вони не роблять багато пакостей „людовому фронтові".

* * *

Інакше стоїть справа зі середніми і малими підприємствами (а таких найбільше у Франції). Нове соціяльне законодавство стало для них справжнім тягарем і вони часто в порозумінні з робітниками, що працюють в тих підприємствах, просили уряд дати їм деякі полекші. Отож робітники, які працюють у тих підприємствах є гірше плачені, як робітники тих „200 родин".

Покищо ціла середня кляса (купці, промисловці, урядовці, малі рентієри і т. п.) живуть на обіцянні полекші і для себе, тимпаче, що життя стало дорожче, майже на одну третину, а їхні приходи зовсім не збільшилися.

Державні урядовці просять підвищити їм платню, а Блюм просить їх бути терпеливими.

Посли з сільських округ домагаються повної ревальоризації сільських продуктів, а Блюм просить їх трохи почекати, бодай якийсь час, від тих справедливих бажань.

А найбільша просьба Блюма йде в сторону партійних товаришів і комуністів, щоб мовчали і не нівечили пустими, бо невикональними фразами, цілої праці уряду.

Радикально-соціялістична партія, яка саме заступає цю середню клясу, робить щораз більший натиск на Блюма, щоб звільнив темпо по-

бітничих реформ та не занедбував середньої кляси.

Ця партія боїться, щоб при найближчих виборах не збільшилися її коштом ряди консерватистів і ряди соціялістів. Такий був кінець радикальної партії в Англії.

І ця нова економічна і фінансова політика Блюма зватиметься французькою „Н.Е.П."-ою, або кажуть ще „економічною павзою", себто поворотом до клясичних господарських форм. А на полі „бою" залишаться два „трупи". Перший політичний труп — це ті, які думають, що соціяльне колесо можна ще завернути і скасувати всі вже переведені соціяльні реформи — назвімо його реакційним трупом. Другий політичний труп — це ті, які думають, а краще сказати, думали, що Францію можна легко совітизувати. Ці програвають у Франції, як і навверх в еспанській трагедії — назвімо того другого політичного мерця — **комуністичним трупом.**

Бо ніодин розумний чоловік не добачуватиме хіба у збірних контрактах праці, чи в платних відпустках робітників, чи в інших справедливих соціяльних реформах — якусь спробу большевизації Франції.

Зовсім навпаки, соціяльний поступ є нині єдиним способом боротьби з ІІІ-ім інтернаціоналом. Всі інші способи боротьби з комунізмом, як концентраційні табори і т. д. — якщо залишилось нерозвязане соціяльне питання, не дали ніяких вислідів, і то в багатьох державах.

* * *

Рада французьких міністрів, що відбулася нині вранці під проводом президента республики Лебрена видала комунікат, що є наче маніфестом до французької нації.

Уряд заявляє, що його фінансова політика повертається до повної свободи руху золота і капіталів, себто опирається на тих самих принципах, що і фінансова політика Льондону і Ватикану; уряд заявляє, що стримує з місця всі надзвичайні видатки, з винятком додаткових грошевих потреб на військо і розписує позичку на національну оборону. Президент республики завізве особисто громадянство через радіо в неділю вечором, щоб воно дало щедро свою грошеву пайку на оборону батьківщини.

Найцікавіше, що до співпраці в емісійному банку уряд прикликує знову професора Шарля Ріста, бувшого ґубернатора „Банк де Франс", який був дійсним автором усіх фінансових реформ Пуанкаре.

Пригадаємо, що в економічній літературі „людового фронту", а передовсім на сторінках творів п. Делезі — Шарль Ріст був представлений як найбільший шкідник французьких фінансів!

Нема найменшого сумніву, що імя Ріста — якого звуть французьким Шахтом — уряд хоче використати, щоб зєднати собі довіря у фінансовому світі. **Юрій Студинський.**

Католицький єрарх дістає похвалу за нищення католицького майна!

Справа дарування Ап. Адміністратором схизмофільському Обществу Качковського будівельної площі, яка є власністю гр.-кат. церкви в Чорнорічах на Лемківщині, про що широко писало свого часу „Діло", найшла відгомін на сторінках православної преси.

А саме: львівське православне „Воскресеніе" (ч. 1. з 1937.), у довженній статті п. з. „Хоть би было за що", пише, що вище згаданий дарунок католицького майна для читальні Качковського це „діло добре й похвальне" та що такі самі дарунки для читалень Качковського повинен Ап. Адміністратор „утвердити в цілім ряді сел" на Лемківщині.

Виписавши таку публичну похвалу під адресою Ап. Адміністратора Лемківщини, висловлюють православні з „Воскресенія" наприкінці тієї своєї писанини острах, щоб ця їхня похвала не пошкодила Ап. Адміністраторові та не спричинила йому „якоїсь прикрости".

Такий підхід православних до згаданої справи вказує наглядно на те, що Общество Качковського є таки дійсно протектором і пропагатором православія між нашим народом (це все доказали ми зрештою в цілім ряді статтей), коли самі православні хвалять попід небеса наділи в користь того „общества". Бо відома річ, що колиб воно не мало з православіям нічого спільного, то й дарунки тому „обществу" не викликувалиб у православних радости й вдовілля. Православні це дуже добре знають і розуміють, що кожне скріплення москвофільського Т-ва ім. Качковського є одночасно скріпленням й православної позиції. За це скріплення саме й дякують православні католицькому єрархові, який покликаний для місії — скріплювати католицизм!!

Православні є в порядку, але чи в порядку є той католицький єрарх, що заслугується у православних — це річ зовсім інша!

Не знаємо, як на вищенаведений дивогляд будуть дивитися найвищі католицькі церковні власти та чи також похвалять католицького єрарха Лемківщини, що католицьким майном обдаровує установу, яка втішається ласками у православних. Самі православні відчувають, що за таку історію можуть бути „прикрости": не відчуває цього лише нинішній ап. адміністратор Лемківщини, який не відчуває і багато інших речей, яких не повинен робити.

—o—

У царстві Сталіна.

„ПОВІТРЯНА ПІХОТА".

(АТЕ) Совітське командування невдоволене вислідами дотеперішних проб повітряних десантів війська на легкопадах. Виявилося, що по кількадесять людей не може нараз вискакувати з літака, ще й до того вітер розносить їх, тому вони причалюють досить далеко від себе і можуть зібратися щойно після кількадесятьох мінут. Нові проби десанту „повітряної піхоти" переведуть на нинішних маневрах на Білоруси.

СОВІТСЬКА ПОШТА.

(РО) Як подає „Правда" з 5. ц. м. поштовий уряд в місті Курган (челябінської округи) від місяців не має поштових марок ані коверти; не можна їх дістати в цілому місті. Урядовці клеять самі коверти — зі старих часописів, тапет...

ВОРОЖБИТИ.

(АТЕ) У Москві є тепер коло 4.000 ворожбитів, хіромантів і т. п. шарлатанів — спеціяльна психоза, що запанувала серед населення, творить для них добрі умовини; до них заходять комісарі, вищі старшини. Між московськими ворожбитами далеко посунена спеціялізація: одні займаються матримоніяльними справами, інші торговельними, ще інші урядовими.

—o—

По широкому світі.

Німецький уряд ухвалив закон про безпеку кордонів і території.

Французький парлямент ухвалив позичку 470 голосами проти 32 голосів. 92 послів не голосувало.

Мадярський міністр справедливости дав прокуратурі спеціяльні постанови про більш рішуче здавлювання заворушень.

Французькі комуністи домагаються спільної наради з представниками Інтернаціоналу, професійних спілок і II. Інтернаціоналу у справі міжнародньої помочі для червоної Еспанії.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 9.

ВОЛОДИМИР АНДРУШКІВ. 2

Смарагдовий перетень.

(Докінчення.)

При другім столику, збоку, сиділо двох панів. Здається свобідно розмовляли про буденні, особисті справи.

— І як довго, ще будеш ждати? — трохи нетерпеливо спитав ясноволосий чорноволосого сусіда.

Чорноволосий поглянув у відчинену папіросницю, що лежала на столі серед усяких предметів. Усередині її було дзеркальце, а в ньому відбивався столик, де сиділи Соня і Зенко.

— Він їй передає перстень. За всяку ціну треба його дістати. Саме тепер!

Встали. Скоком опинилися при молодій парі. Ясноволосий схопив руку Соні і вивченим рухом здіймив із пальця перстень. Чорноволосий спрямував дуло револьвера у груди Зенка.

— Руки вгору!

Якби зпросоння ледви отверезився Зенко. Як банька миляна, приснув чар минулих хвилин. Якась несамовита дійсність положила свою важку руку Провидіння.

— Панство арештовані!

*

Пів року пізніше відбулася розправа. Соня була шпигункою — старушка, яку стрінув Зенко в банку, головою організації, що свої вусики мов павук сітку, розвинула на цілий край. А Зенко? Не помогли сльози Соні, ні зізнання старушки. У перстені була схована записка з якимись небезпечними даними. Ніхто із суддів не повірив у невинність Зенка. Для всіх присуд однаковий.

*

Соня у келії ч. 113. жде на остаточну хвилину. Погодилась із своєю долею. Не злидні чи примха пхнули її на ховзьку дорогу, що завела її ось-тут. Одно, що наводило сум і горе це думка про любого. Вона вірила у його невинність. Але годі було його врятувати. Перстень дала переховати старушка до банку, як застав. Спізнилася з його викупом на час, а нещастя хотіло, що Зенко саме купив його на лицитації.

У каварні, згідно із вказівками Соня мала від якогось пана перебрати цей перстень, коли він стане до неї залицятись і вложить їй його на палець. Ось простий висновок — Зенко шпигун, а вони обидві зізнаниями його хотять рятувати.

Останнім бажанням її було, щоб цей князь із тої одної ночі був при ній до останньої хвилини життя.

Заскреготів ключ у келії ч. 114.

— Вязень...

— Чого ще?

— Іти за мною.

Іде Зенко темними коридорами. Кроки бубонять глухо. У мрячних склепіннях сопух. Врешті тюремне подвіря. Стоїть деревляний шафот. З боку панове в пелеринах.

Пан у черні, в білих рукавичках тримає петлю і... ось-ось гадюкою схопить вона лебедину шию.

Кров ударила Зенкові до голови. У голові тільки одна думка:

— Соня! Ні!

Він рветься вперед, але сторож схопив його за руку, аж заболіло.

*

— Пане!... Пане!

Зенко розплющив очі. Повів ними довкола — він у каварні. Перед ним стоїть Стефан.

— З редакції прислали до коректи, прошу пана.

Щойно по хвилині очунів.

— Ага! Так передай йому це.

Хотів подати звиток паперу, але рука, на якій спер голову безсильно опала.

— Возьми сам. Мені рука задубіла.

Був у дуже поганім настрою. В голові шуміло, рука боліла. Якийсь один промінчик постійно блестів у голові. Все більшав і більшав аж розмиготів зеленим огником. Це перстень, а в ньому смарагд. Перстень лежав на столі. Його холодне проміння наводило спокій.

Задуманий ішов до дому. Дивився просто себе, обминав людей, але нікого не бачив. Перед ним мерехтіли очі, розхилялися пишні уста, плелись кучері буйного волосся. Поводі спливали в образ дівчини зі сну. А потім вязниця, келія... Ех! — Глянув на смарагд. Ось цей малий камінчик усьому винен.

Зенко станув перед коляжичною виставою.

НА РЯТУНОК ТАЛАНТіВ!

При нагоді вистави, що її уладила Державна Технічна Школа при Снопківській вулиці у Львові пішов я туди з двома членами Т-ва Прихильників Українського Мистецтва. Цікавила нас і сама вистава і участь у ній учнів-українців, що в невідрадних матеріяльних обставинах працюють над собою, і деякі з них заповідаються як непересічні таланти.

Завдяки фаховим інформаціям одного з професорів ми могли швидко зорієнтуватись і в самій методі науки і в виставових експонатах і зібрати багато інформацій про життя та працю учнів-українців т. зв. Промислової Школи.

Державна Технічна Школа має Виділ Декоративного Мистецтва і Артистичного Промислу. Научна програма достосована до вимог та потреб сучасного декоративного мистецтва і тому абсольвенти школи ще розмірно досить легко находять працю, чи це буде реконструкція і малювання церков, чи провадження мистецьких ткалень, чи різьбарські декорації святинь, світських будівель та кладовищ.

Виділ Декоративного Мистецтва є одиноким на чотири східні воєвідства, тому й не диво, що наплив учнів великий, а вступають на Виділ навіть абсольвенти гімназій, хоч це також середня школа.

Оплата за науку — 200 зол.— як на нинішні тяжкі часи висока, а коли зважити, що учні-українці це переважно незаможні, а то й бідні хлопці, то зрозуміємо скрутне положення кожного з них, коли приходиться зложити оплату, без якої годі, а якої нема.

Українці творять 25% загального числа 130 учнів Виділу. Переважно це сини селян і реміснеків, що дуже слабо, або й зовсім не підпомагані з дому. Коли котрий дістає 15—20 зол. місячно, то це вже рахується за велику поміч, бо багато учнів не дістає ні сотика.

Помагають собі як можуть лекціями, при різьбі намогильників, а навіть у цегольнях. Ясно, що змучений тяжкою фізичною працею учень не може дати з себе того, що міг би. А тут ще треба заощадити на їжі, щоби придбати фарби чи матеріяли.

Але на диво, навіть серед таких тяжких умовин українці не тільки мають марку талановитих учнів, але й виказують дуже добрі поступи. Багато з них це справді високо талановиті кандидати на мистців. Їхні праці, які вдалося нам оглядати — це вже не тільки шкільні вправи, це серіозне мистецтво, що може зайняти місце і на публичних виставах. Це відноситься так до малюнків, як і до різьби, яку я поставив би на першому місці, з огляду на її мистецький рівень.

Як міг я завважити, відношення учителя до учня сердечне і щире. Атмосфера школи дуже прихильна для розвитку молодих талантів і вони справді розвивались би прекрасно, колиб не жахливі матеріяльні обставини. Жалко робиться, коли слухати оповідань хлопців, чи нашого інформатора, а їхнього професора, що правдиво по батьківськи опікується ними. Мізерні, бо виголоднілі і спрацьовані хлопці не скаржаться, не нарікають — тільки оповідають. А коли почнуть про свої замисли, про надії і про мистецтво, то очі їм горять огнем захоплення і завзяття. „Я видержу, щоби не знать що!“ — казав мені один з них затискаючи пястук.

Але, чи видержить його організм?! Адже він кілька годин працює при обробітці каміння!

Ніхто тими хлопцями не цікавиться. Українська суспільність або не знає нічого, або знає дуже мало про них. Товариство Прихильників Українського Мистецтва старається прийти їм з поміччю, але це йому не під силу. Треба, щоб до цього взялися ширші кола українського громадянства, бо напевно його зусилля не підуть намарне.

Хто матиме змогу, нехай потрудиться при нагоді якоїсь вистави на Снопківську вулицю і погляне на висліди праці голодних і трохи не босих українців — учнів Технічної Школи. Напевно не стратить часу і напевно стане в ряди тих, що схочуть помогти молодим талантам. І напевно це виплатиться нації!

Р. Купчинський.

Впливи жидів на Україні й Білоруси.

(КТВ.) У Женеві появилася публікація відомого жидівського політичного діяча, втікача з Німеччини **Авраама Келлера**, про ситуацію жидів на Україні й у цілому СССР.

Автор праці послуговується большевицькою статистикою, доповнюючи її статистиками Всесвітньої Сіоністичної Організації.

Згідно з даними Келлера участь жидів у Всесоюзній комуністичній партії зростала разом зі зростом комуністичного режиму. Ще в 1922. р. було їх **19.562**, а вже в 1927. р. понад **45.000**. В цьому числі було 48,3% інтелігентів і 46.9% робітників.

У Союзі Комуністичної Молоді, себто в комсомолі було **86.126** жидів, при чому **на Україні 28,8%**, а на Білоруси 29.5 проц.

Наведені нами числа вказують тільки тоді силу жидівства, якщо будемо памятати, що в цілому СССР всі жиди творять 1.8% населення, на Україні 5,2%, на Білорусі — 5,5%.

Урядничі сфери виповнені всеціло жидами і то на всіх щаблях адміністраційної ерархії. В 1928 році Україна мала 54.050 (17,1%) державних урядовців-жидів, Білорусь **10.997** (21,2%).

„Українське“ ремесло й торговля заповнені теж жидами: на Україні в торговлі й кредитових інституціях жиди займають **38,602** місць (38,3%), в ремеслі 4.378 (51.6%). Транспорт — Україна — **1.984** (23,5%), Білорусь — **213** (37,5%).

Хліборобство — Україна **1.966** (8%), залізні дороги — 899 (17%), лісництво — 780 (16.7%), инші звання — 7.006 (5.5%).

Загалом на Україні, де жиди творять ледви **5.4%, в урядничих сферах займають вони 16,8%.**

В державному апараті України й Білоруси відсоток жидів сягає вище їхнього відсотка населення обох країн, прим. в **сіль-радах України жиди мають 1,6% репрезентантів, хоча жидів-селян є там ледви 0.2%.**

В міських радах України жиди займають **19.3%** місць, в „ісполнітельних комітетах“ **3,8** , в центральних виконавчих комітетах — **4,3%**. В республиканських конференціях України було в 1936 р. **аж 8,5%** жидів.

Хто слухає совітські радієві програми — з українських висильних стацій Києва й Одеси — зачудуваний безліччю жидівських назвиськ: дириґентів, співаків і співачок, прелеґентів, авторів і т. д. „Українізація“ України — жидівсько-комуністичними силами!

Дві останні позиції вказують на **нечувані впливи жидівського елементу на виконні й партійні органи обох союзних республик.**

Як видно, Україну й Білорусь заливає правдива жидівська повінь.

Ширіть наш часопис!

із вікна йшло сильне світло. Підніс руку і мовчки став дивитись на перстень. Перехиляв руку то в ту то в другу сторону, захоплений грою проміннів у самоцвітів. Нараз помітив щось дивне. Як рука була дещо перехилена в ліво, проміння пригасало, а тоді всередині показувався плямка. Зацікавлений явищем вступив до ювилєра.

— Пане добродію: з одного боку каменя в золоті є отвір — відкладаючи люпу заявив знавець.

— Здійміть смарагд. Я хочу подивитись.

Із маленької дірочки щипцями видобув ювилір папірчик сильно скручений.

— О, саме це. Дякую! Добраніч.

Майже бігцем подався до хати. Увійшов, замкнув двері на ключ. Взяв люпу і став розвивати. Дрібним мачком було написане: „Зенко і Соня † 29 травня 1919 року“.

Здавалось Зенкові, що летить десь у провалля. Вколовся аж до крови, бо здавалось йому, що знов спить.

Раньком другого дня в банку довідався, що перстень заставила саме та бабуся, яку він стрінув попереднього дня і яка зникла йому у сні. Сказали йому, як вона зветься і де мешкає.

По дерев'яних, скрипучих сходах вийшов аж за підаша. Ввесь тремтів схвильований, коли застукав і зі середини почув знайомий, старечий голос.

— Прошу! Хто там?

— Добрий день!

— Добрий... а, це ви, пане?

— Як бачу, пізнаєте мене.

— Так, але я перстеня вже відкупити не можу, бо грошей вже не маю.

— Я не з тим ділом до вас, пані. Хочу вас щось просити.

— Ви мене? Просити? Чим можу служити? Але перше зайдіть ближче. Прошу.

Увійшов до маленької, темнавої кімнатки. При вікні плечима до Зенка сиділа якась особа, мабуть жінка, бо здається, що вишивала. Бабуся представила її гостеві.

— Це моя... Пане, що вам?

Зенко блідий, із горлочими очима сперся на одвірок. Рукою протер чоло. Не міг повірити. Біля нього явилась вимріяна Соня із його повісти.

— Сідайте. Напийтеся води. Це мине. Ви певно змучились йдучи до нас по сходах.

Голос її мав у собі щось спокійного, як легіт весняної ночі.

— Соня! — шепнув.

— Я не Соня. Я — Ірина...

*

...Довго сиділи разом утроє. Бабуся оповідала історію перстеня.

— Неодну нічку гіркими сльозами я обмивала це дороге колісцятко із смарагдом. Бідувала нераз, але не продала його. Аж тепер коли Іра скінчила науку, я мусіла його заставити, бо треба було мені грошей для неї. А добро і щастя Іри, це ціль мого життя.

Погаслими очима задивилась в якусь даль. Спогади навели сум і біль на її поморщене лице.

— Пізналися на фронті — говорила якби до себе. — Там при свисті куль і гуку гранат повінчалися, Зенко — мій єдиний син і Соня, янгол у людській душі. Він молодий хорунжий, а вона... В одним бою мого коханого сина ранили у груди. Коли подужав, як інвалід уже на фронт іти не міг. Вступив, як вона, до розвідки. Тоді прийшла на світ Іра, яка у мене зросгала. Одного весняного вечора, у тій самій каварні, при тім столику на веранді під кленом, де ви, пане, сиділи, він, мій Зенко, передавав їй важну вістку і пляни. Але за нею стежили і тоді їх приарештували. Опісля суд, а 29. мая 1919 року... — і тут замовкла. Біль душив її і не давав говорити далі. Щойно по хвилині знову почала:

— Цей перстень я виблагала сльозами і того страшного дня я вложила туди цю жалібну записку.

Дві тяжкі сльози покотились поволі по зів'ялих щоках...

— Вчора були роковини...

— Не плачте, бабусенько, маєте ще мене.

— Так, кохана Ірко! Маю лише тебе.

— І від нині мене... коли мене приймете...

— — — — — — — — —

Столик під кленовим деревом на веранді у каварні „Оаза“ був вільний щодня від години 7-ої до пізної ночі.

—o—

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Прикрости „манькутів“.

Часто зустрічаємо людей, що залюбки вживають при киданню, писанню, шнурованню обуви тощо лівої руки, коли нормально більшість людей вживає при цьому правої. Таких людей, що мають сильнішу та ліпше вишколену ліву руку, зовемо популярно „манькутами“.

Багато людей вважає цю прикмету за якусь хибу, за упосліджения розвою даної одиниці, а так не є. Як деякі лікарі пояснюють, „манькутство“ є наслідком сильнішого розвою відповідних нервових осередків у тій півкулі мізку, що завідує чинностями лівої руки.

Такого „манькута“ переслідує зовсім незаслужено оточення від ранніх літ його життя. Коли мала дитина у колисці хватає предмети лівою рукою, вкладає їх і поживу до лівого кута уст, калатає калатальцем лівою рукою, і при перших пробах ходження починає ходити з лівої ноги — тоді мама дитини попадає часто в розпуку. Деякі матері вважають „манькутство“ дитини просто за ганьбу.

Психіятри дораджують зачати трейнінґ правої руки вже від колиски, бо тоді, в перших роках життя, це приходить доволі легко. Із вроджених „манькутів“ ледви що двацятий залишається ним до кінця життя. Властиво, то „манькутство“ не потягає за собою ніякого упослідження чинностей, ані не є ознакою деґенерації. Шкода дитини-„манькута“ полягає лиш у тому, що вона зазнає багато прикрощів від „праворуких“. Немилосерне глузування ровесників наслідком пересуду викликує таке шкідливе для дитини почуття своєї нижчої вартости супроти „праворуких“, нормальних ровесників та почуття безрадности.

Щоб цього шкідливого впливу на душу дитини уникнути, повинні виховники звернути на „манькутство“ увагу і привчати молодого „манькута“ вживати обох рук.

Німецький лікар д-р Акер подав цікаве спостереження, що багато „манькутів“ доходить до незвичайної справности саме слабшої правої руки. Має це бути наслідком довготревалого вишколу цієї руки. В той спосіб природа може навіть замінити тілесну хибу на прикмету.

Американський психіятр д-р Уолф каже, що коли дитина-„манькут“ розвинеться у зовсім незручного мужчину, що не скалічивши себе не вміє забити цвяха, чи то в незручну дівчину, що не зуміє пришити ґудзика, або коли дитина виросте на мізантропа та чудака, то вина тут батьків чи виховників. Вони з певністю своїми доганами та лайками на „манькута“ за його незручність виробили у ньому почуття меншевартости, яке пізніше тяжко викоренити.

Крім цього з духового погляду лівсрука дитина нічим не ріжниться від праворукої. Колиж зустрічаємо глупих і незручних „манькутів“, то лише тому, що їх виховники не вміли повести якслід їх виховання, зате відповідно виховувані „манькути“ находяться часто на провідних становищах, де проявляють енерґію і запал. Тому треба дитину-„манькута“ від малого запрягати до таких занять, що дають змогу вишколити і праву руку працею і відповідною руханкою. Щоправда панує забобон, що „манькута“ не треба привчати користуватись правою рукою, бо це принесе йому якусь „шкоду“. Одначе, як дотепер, ще ніякий „манькут“ не зазнав „шкоди“, коли навчили його вживати обох рук.

Б. Г—й.

Позір! Нова пошесть в Европі!

Ще не вигасла зовсім ґрізна епідемія ґрипи, що у нас, на щастя, пройшла доволі лагідно в порівнянні із західно-европейськими краями, а вже лікарські кола затріножені новою небезпечною недугою. А саме в центральній Европі (полуднева Австрія, Моравія, Словаччина) появилася незнана досі у людей недуга т. зв. туляремія. Вона є з природи недугою тварин, переважно гризунів (заяці, вивірки, дикі кролики, суслики, тощо). Ці звірятка гинуть тепер масово у названих краях. Їх недуга перенеслася тепер і на людей, укушених комахами чи комашками (блохи, кліщі, воші), що раніше перебували на заражених туляремією звірятах. У людей названа недуга виступає під постаттю шкірної чуми. У зараженої людини виступають на шкірі чиряки, а сусідні залози опухають. Крім цього появляються загальні прояви, як біль і пассороки, гарячка, дрікаки, ломота в суглобах. Досліди лікарів над зараженими звірятами та людьми є дуже небезпечні, бо недугою легко заразитися. На підставі новіших вісток в Австрії є вже яких 90 хорих на туляремію, а на чеській Моравії аж кількасот.

Тому що розсадниками цієї ґрізної пошести є гризуни, треба уникати заячого мяса; ловець може пізнати хорого заяця здалека, бо він не втікає перед мисливим, як здоровий, але сидить апатично і дається схопити псам.

Також люди, що мають до діла із випра вою заячих шкірок, повинні вбиратись у ґумові рукавички, щоб уникнути зараження.

На щастя у нас саме минув час полювання на заяців, отже заячого мяса на ринку нема.

Худощаві і вихуділі.

Щоб організм людини жив і правильно виконував всякі функції, треба його якслід відживляти. Колиж не достарчаємо організмові відповідної якости і скількости поживи, він худне і виснажується. Страти 20—30 прц. нормальної ваги тіла людина ще не відчуває прикро, алеж утрата понад 30 прц. з нормального тягару тіла спричиняє вже виснаження організму та прикре почування. У цих недостачах відживлювання розріжняємо т. зв. худощавість і вихудіння. Худощавість — це стан вроджений, що належить до т. зв. конституції даної людини, вихудіння є станом придбаним.

Худощавість — що виступає в здорової людини, як її прикмета від уродження, є звичайно незалежна від кількости й якости корму. Таку людину характеризує дуже мала кількість товщевої ткані підшкірної і коло внутрішніх органів. Худощавість може бути родинна, часто вона прикметна деяким расам (нпр. почасти жидам та південно-африканським племенам). Вчені вважають причиною худощавости лише травлення та всисання споживчих соків з кормового проводу, що буває у звязку з його лінивими рухами та слабо розвиненими кровоносними судинами кишок, бо саме кровоносні судини кишок розвозять ці відживчі соки, пібрані з розпалого корму по цілім тілі людини.

Зате вихудніння виступає тоді, коли поступнево зменшується тягар тіла через надто малу відживу людини, якої ткані потребують значно більше поживи.

Бувають ріжні причини, чому хтось худіє. Нпр. недоїдання, чи часта голодівка людини, що цілком голодує, вже в перших днях виступає утрата на яких 10 прц. ваги, спочатку головно через втрату води, потім товщу, мязнів, печінки. Майже не змінюються при голоді вага мізку і серця. Дотепер рекорд безоглядної голодівки доходить до 60—70 днів.

Іншого роду вихудіння буває при надто великій переміні матерії, що буває нпр. при хоробі Базедова (воля шиї). Також люди дуже худіють при затяжних недугах, коли їх причиною бувають зарази або отруги, головно при сухотах. Вихудіння появляється від лихих новотворів, а передовсім від пістряка (рака).

Отже тому, що вихудіння, головно, коли скоро зростає, може бути одним із проявів ріжних важких захорінь людини, така людина повинна в час віддатися під лікарську опіку, щоб запобігти дальшому виснажуванню організму й утраті найціннішого скарбу людини — здоровля.

ВПЛИВ МІСЯЦЯ НА ЖІНОЧИЙ ОРҐАНІЗМ.

Два лікарі жіночої клініки у Франкфурті над Меном подали в пресі свої цікаві спостереження, як місяць впливає на появу періоду в жінок. Вони брали під увагу лише жінки з правильним періодом. Дослідники ствердили на 10,393 жінках, що підчас повні і нову місяця збільшується число недужих. На цій основі лікарі гадають, що період є залежний також від зверхніх чинників. Щодо впливу місяця на нього, то він залежний не лише від положення самого місяця, але і від взаємин місяця, землі та сонця, які саме підчас повні і нову лежать на одній лінії.

Згадані обсервації потверджують давні гіпотези, що всякі явища у всесвіті мають вплив на прояви організму людей, тварин і рослин.

—o—

ЯК ДОВГО ЖИВЕ КРІЛИК?

Як відомо, крілики живуть дуже коротко, бо всього кілька літ. Тепер з Америки повідомляють про незвичайно довговічного, як на таку тварину, крілика, що живе в місті Вісконсін вже десять літ і три місяці. Є це найвищий, досі записаний вік крілика.

—o—

ЧОЛОВІКО-ПОДІБНІ МАЛПИ ЖИВУТЬ ЯК ПАНИ.

Деякі вчені ще не зреклися надії, що чоловіко-подібну малпу вдасться перевиховати майже на людину. Спеціяльно вихованням малп на „людей“ люблять займатися німці. Ось недавно вони заложили відповідне заведення в Келлябрун к. Мінхену. У тім заведенні живе яких сорок чоловіко-подібних малп, як орангутани, шимпанси, ґіббони.

Ціле заведення улаштоване дуже модерно. Кожний рід малп має свій окремий відділ, а в ньому спальню, кімнати до забав, тощо. Життя минає малпам зовсім як у їх гарячій батьківщині, бо в літі малпам продовжують ніч, заслонюючи вікна завісами, а взимі продовжують день спеціяльними лямпами.

Ціль цієї наукової станиці дослідити життя чоловіко-подібних малп. Станиця зорґанізована зовсім по новітньому і дістає від уряду великі допомоги.

ХИЖАКИ В ЛЬОНДОНІ.

Анґлійці дуже люблять природу і хижаків. Тому звіринець у льондонському Ріджеис-парку відвідує велика маса цікавих. Ось нпр. у 1934 р. оглянуло цей город 1,639.611 осіб, що заплатили за вступ понад 50 тис. фунтів (це є понад півтора міл. золотих). Другий велитенський парк Кю-Ґарден, де живе тисячі звірів краєвих і заморських цілком як у своїй дикій батьківщині, звиділо в 1934 р. більш як пів міл. осіб.

У згаданих зоольоґічних городах живуть майже всі звірі, що істнують у світовій британській імперії.

АМЕРИКАНЕЦЬ ЗПЕРЕД 10.000 ЛІТ.

Перед кількома роками у м. Фольсен проф. Рено найшов камінні прилади прадавньої людини і це дало йому причину до погляду, що в Америці жили теж передісторичні люди. Потверджують це найновіші знахідки проф. Говарда коло м. Карльсбад (в Америці) і к. озера Кльовіс у Новім Мексику. В одній тамошній печері він знайшов в глибині 3 м. камінне знаряддя людини ледової доби, рештки вогнища, решткя звірів, що тепер уже не живуть в Америці, як верблюди та слони. Одначе кісток самої тодішньої людини, на жаль, не найдено. Вчені припускають, що до нового Мексику печерний чоловік прийшов з Азії дорогою крізь Аляску вздовж ріки Юкон.

ШИЮТЬ ТІЛО МАШИНОЮ.

Як відомо, по скінченій операції нпр. коли розтяли черевну яму, хірурґ зшиває два береги рани голкою і то спеціяльною ниткою. Ось тепер повідомляють з Філядельфії, що тамошній хірурґ, проф. Ендрю, збудував спеціяльний апарат, що виконує автоматично зшивання рани. Підчас коли хірурґ миє руки по операції, асистент пускає машинку в рух і за кілька секунд рана прегарно і щільно зашита.

—o—

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Канадійські пятачки.

Найбільшу популярність у цілому світі мають відомі канадійські сестри-пятачки. Канада просто занедужала на зарозумілість на свої пятачки.

Щодо популярности могли б вони ще хіба рівнятися з фільмовою зіркою Шерлі Темпль. Одначе найважніше у цілій карієрі канадійських пятенят це те, що вони могли б уже тепер змагатись як „капіталістки“ з кожним багатшим канадійським громадянином. Кожна із сестричок має уже сьогодні на своїм банковім конті 100.000 долярів.

Цим майном малих дівчат опікується уряд, стоючи на становищі, що вони пестійками британської корони і тому береже їх перед якимнебудь використовуванням.

Яким чином осягнули ті пятачки таке величезне багатство? Найменшу частину капіталу творять готівкові впливи з оплат, що їх мусіли платити тисячі туристів, які зїзджались і зїзджаються з цілої Канади і Злучених Держав, щоб оглянути пятачки. Та куди більші суми вплинули на банковий рахунок від ріжних великих, американських аґенцій реклямових, фотографічних і пресових, які як стій використали славу пятенят.

Правдивий рекорд осягнула в тих реклямових перегонах пресова аґенція „Ню Папер Інтерпрес Асоціяціон“, яка тільки за саме право до видавання знимок малих сестричок заплатила 50.000 долярів, запевнюючи їм одночасно постійний процент із дальших видань знимок пятенят, які будуть ще появлятись. І тут ще не кінець.

Пятенята мають ще інші джерела доходу, бо є ще ріжні промислові заведення, які витворюють найріжнородніші харчеві продукти, фармацевтичні й овочеві переробки. Вони реклямують свої вироби за посередництвом пятенят. Очевидно, за право реклямувати свої вироби, добре платять.

Нпр. одна фабрика овочевих соків виплатила дівчаткам „дрібницю“, бо тільки 20.000 долярів за право помістити на своїх етикетах своїх виробів одно одиське речення: „Пятенята пють тільки наш оригінальний малиновий сок“.

Коли ще дочислити до тих грошей ріжні дарунки і відсотки від капіталів уміщених у банку, то можна зовсім із чистою совістю сказати, що кожна із сестричок, заки осягне повноліття, матиме майно 250.000 долярів, або і більше. Значить — кожна з тих дівчаток, як дійде до 21 року життя, буде мати поважне віно.

Канадійські пятачки не тільки самі стали славні, але й зробили реклямy своїм батькам, подружжю Діон. Прославили на цілий світ своє скромне село Корбейль, де вони побачили світ. Глухий цей кут Канади став не тільки місцем масових прогульок із цілої Америки й закордону, але причинився теж до збагачення бідних селян. Пятачки дали добробут своїм землякам.

Сільце Корбейль було дотепер бідною селянською осадою, яка лежить коло більшого села Каляндер, що налічує 550 душ. І ось ті два села гостять у себе щоденно по 6.000 туристів. Бо день-у-день по 2.000 авт із ріжних сторін Америки прибуває сюди.

Івонка, Анетка, Омелянка, Цецилька й Марійка мешкають у невеличкій, але гарненькій і приємній віллі, яку збудував їм уряд. Влада не хотіла, щоб пятачки мешкали в малій, понурій, селянській хаті. Дві пістунки, кухарка, служниця, дві поліціянтки та лікар — оце штаб тих малих, щасливих „королівних з Онтаріо“.

Щодня від 9. год. вранці громадиться коло 500 осіб біля воріт „віллі пятачок“. Що хвилини громада росте. Та пятачки показуються туристам тільки два рази вдень. О 10.30 год. отвирають ворота віллі й численна громада цікавих туристів вбігає до середини та спиняється перед деревляною огорожею. Незабаром на веранді, в віддаленні 15 м., зявляються пятачки. Всі темноволосі з великими очима й оливковою, гарною церою.

Небагато часу має турист, щоб подивляти чудо природи. Минає двацять мінут і дівчата прощаються з туристами, посилаючи їм ручками „поцілунки на віддаль“. О 3. год. попол. повторяється така сама сцена.

Та батьки пятачок в свойому щасті — нещасливі. Напроти віллі пятачок стоїть старий дімок Овіля Діона та його дружини. Сидять там нещасливі в свому щасті батьки славних пятачок, про яких говорить цілий світ. Народини пяти доньок позбавили їх матеріяльних клопотів, але батьки — втратили своїх дітей. З дітей бідного селянина стали вони немов королівськими дітьми. Справді перенеслись тільки на противний бік вулиці, та рівночасно перенеслись в інакший світ, далекий їх батькам.

Скромний і тихий сільський лікар д-р Дафе, що йому Канада і цілий світ завдячують щасливі народини пятачок, стоїть тепер у тіні, всіма забутий, а американська преса не кричить про його заслуги. Тимчасом імя цього лікаря повинні записати золотими буквами в історії науки тому, що на 57 мілїонів уродин трапляються раз пятачки.

Останні пятачки, що прийшли на світ перед 45 літами, жили тільки кілька годин. А канадійські пятачки вже мають 3 рочки. Втішаються вони не тільки добрим здоровлям, але авансували на ...фільмові зірки (фільму з цими „артистами“ бачили ми недавно у Львові)! Яке то щастя вродитись „колективно“...

Африканська мова барабанів.

Монсіньор Роган, місіонар у британськім Камеруні прислав до Ватикану цікаве звідомлення. У тому звідомленні пише він про свою місійну працю серед християнських племен туземців. Пише він про муринський барабан „там-там“ як про незвичайно корисний інструмент, який є одночасно прегарним засобом порозуміння. При помочі того „там-там“ місіонар мав змогу провідувати євангельські науки серед ріжних муринських племен.

О. Роган приїхав у 1936. р. до Сойпо в Полудневій Африці, щоб із туземцями відсвяткувати Великодний Тиждень. Одначе не мав він змоги повідомити розкинених по найдальших околицях туземців про свій приїзд і зібрати на богослужения. У пригоді станув йому „там-там“. Ритмічні удари на барабанчику закликали мешканців із цілої околиці до Сойпо. Тоді о. Роган зорганізував спеціяльну барабанну обслугу. Коли один мурин барабанив на „там-там-і“ якийсь сигнал, тоді другий з іншої околиці передавав сигнал третьому, а той знов „вибубнював“ четвертому і т. д. Цей примітивний спосіб „барабанно-телеграфічної“ інформації був незвичайно успішний, бо коли туземці почули умовлені сигнали барабану, негайно йшли до Сойпо. Ще іншу прислугу віддавала ця барабанна розмова. Коли о. Роган вибирався із Сойпо до якоїсь дальшої околиці і коли нпр. припадав тоді піст, барабанами передавали цю вістку куди слід. Коли на другий день о Роган приїхав на умовлене місце, заставав вже приготовані пісні страви, нпр. рибу. Барабанними вістками замовляв теж він собі човни, післанців і т. д.

Мурини були також незвичайно вдоволені передаваними інформаціями і покищо нікому навіть не в голові закладати телефони, чи телеграфічні стації. Звичайний муринський барабан „там-там“ виконує прегарно свою службу.

—o—

На леґендарному шляху інкасів.

В старім праліci Юкатану натрапили на сліди примітивної імперії, що істнувала ще перед грецькою і римською ерою. „Чічек-Іца“, що налічувала, як догадуються, к. 500.000 мешканців, була святим містом, куди щороку приходили племена маїв, тольтеків і ацтеків, щоби виконувати релігійні обряди. Археольоги з великими зусиллями відкривають постепенно святині, оборонні вали, доми з каміння в хащах праставої пущі, що виросла на місці держави. В тому святому місці натрапили між ін. на камяний будинок астрономічної обсерваторії, що дуже пригадує наші, сучасні обсерваторії. В тій обсерваторії працювали астрономи багато віків перед Галілеєм. Великий, сонячний годинник, телескопи і теодоліти дотривали до сьогодні. Крізь три отвори в копулі обсервували заходи сонця три рази у рік: 21. березня, 21. червня, 21. грудня.

На камяних вівтарях, прикрашених дикунськими різьбами, приносили людські жертви. Жрець великим ножем пробивав серце вязня і кидав його на вогонь, на знак перемоги.

Крок за кроком продираються учені в старий праліс, що скриває сліди давної, цікавої культури.

ОЛІВЕЦЬ У РУКАВИЧЦІ.

Іноді треба нам швидко вийняти олівець і записати щонебудь. Починаємо шукати по всіх кишенях... дарма. Олівця нема. Мабуть загубили ми його десь. Щоб позбутися тих клопотів, придумали промислові американці новий спосіб:

До рукавичок вмонтовують штудерно олівець, так, що вистане легкий натиск і між пальцями появляється олівець. Цією новинкою зацікавились всі купці, журналісти, рисівники, мандрівні аґенти і т. д. Цікаве, що навіть жінки поставились до тієї новинки дуже прихильно, так, що вже тепер появились на ринку моди ріжні рукавички у найріжнородніших кольорах з малими олівчиками.

СТРАЙК У ФАБРИЦІ ЛІМУЗИН.

В англійських автомобілевих заведеннях, які продукують величаві, люксусові лімузини Рольс-Ройси, вибух страйк робітників. До страйку приступило 3.500 робітників велитенських автомобілевих варстатів які дають працю більше як 5.500 людям. У звязку з тим страйком один з англійських журналістів описує на шпальтах „Дейлі Мейл“ свої враження із відвідин у тих заведеннях і з громадського життя персоналу.

Робітники гуртуються в самодопомоговім товаристві, яке удержує кооперативу, клюб, аматорський театр, кіно і власний ресторан-касино. Кооперативна приносила щороку незвичайно великі зиски, які розділювала товарами між своїх членів. Частину зисків призначували члени на закуп нових книжок до бібліотеки, на спроваджування нових фільм які відтак висвітлювали безплатно службовикам і робітникам заведень та їх рідним. Аматорський театр ставить тільки клясичні песи та ріжні дітоці казки.

—o—

СУДДЯ — ОРИҐІНАЛ.

В цих днях пішов на емеритуру по 30-літньому урядуванні 80-літній льондонський суддя — Овстен Юв. Він належить до найоригінальніших постатей у льондонських товариських колах. Живе самітним парубком і цілий вільний час проводить у клюбі. Панський клюб при Фліт Стріт заступає йому родинне огнище. Суддя є строгим абстинентом і ніколи не брав участи в славних бенкетах льондонської палестри. Перед кількома роками був, по 25-літній перерві, в театрі. Не зносить джезбендової музики. Говорить, що воліє гуркіт млина, ніж звуки муринських фокстів. Не був ніколи в Британському Музеї ні в Національній Галерії. Любить діти й дає великі суми на захоронки. Був усе справедливим суддею. Поважали його підсудні і влада.

—o—

НАЙМЕНША ЦЕРКОВЦЯ НА СВІТІ.

Саме тепер покінчили будову маценької каплички на острові Джернесі, в якій може зміститись... 6 осіб. Вибудував її один чернець, що посвятив тому ціле своє життя. Праця його не полягала на самій конструкції; найважнішим було — прикраса церковці. Майже 40 літ працював невтомний будівничий-артист над прикрасою стін церковці і дзвіниччки. Прегарні мозаїки виконав чернець з черепків старинних горщків, яких уживають тубільці на острові Джернесі.

Один американець, побачивши цю цяцьку, хотів її конче купити, але старий чернець не приймив навіть 500.000 франків.

—o—

ПО І ГРАФ ПРОЗОР.

Підчас обіду в колі приятелів По розказував свої спомини.

Коли був він директором театру „Леvр“, напастували його ріжні інтересанти так, що не мав ні хвилини вільного часу. Щоб врешті мати спокій, сказав до свого секретаря:

— Коли хто спитає де я, то скажи, що у гр. Прозора.

Справді граф Прозор, перекладач Ібзена, їздив усе по цілім світі. Та недовго всі ті, що хотіли бачитись із директором Леvру, довідувались, що „він у гр. Прозора“.

Одного дня побачив По свого секретаря, що ввійшов схвильований до кабінету:

— Є ту пан, що... що...

— Скажи-ж йому, що я в гр. Прозора.

— Та бо — зацукався секретар — я це сказав, але то... сам ґраф Прозор!

Ювилейне свято артистки.

75-ЛІТТЯ НАРОДИН ІВАННИ БІБЕРОВИЧЕВОЇ.

За спонукою філії „Союзу Українок" і заходом її членів відсвяткувало коломийське громадянство 75-ліття народин п. **Іванни Біберовичевої**, одної з наших найчільніших артисток сценічного мистецтва довоєнної доби, ювилейним вечором, заповідженим у пресі і великими афішами в місті.

В неділю дня 7. ц. м. надовго перед 7. год. веч. виповнилася саля Щадничої Каси по береги. Достойна ювилятка зявилася після 7. год. Її повитали п. Михайлюкова і Дм. Николишин від громадянства та оплескували щиро гості. Коли заняла своє почесне місце, повитав її зперед сцени п. В. Лужницький добре обдуманою промовою, в якій зумів колишню сценічну працю ювилятки ввести в діяльність українського сценічного артиста взагалі та її особисте свято піднести до значіння свята ентузіястичного, самовідреченого жреця українського мистецького слова. Гарно і з пієтизмом виголошена промова зворушила ювилятку й залишила на слухачах якнайкраще враження.

Опісля почалась друга точка програми. Театр „Заграва" відіграв безсмертну драму Старицького „Ой, не ходи, Грицю" в перерібці В. Блавацького. Про саму перерібку сказала своєчасно театральна критика своє слово в користь перерібки. Всеж можна зазначити, що про перебудову 4-ої дії (перекинення сцени у ворожки, заповідженої при кінці 3. дії з початку 4. дії як є в оригіналі, на кінець 4. дії та інтерпретація тієї сцени, як привиду-галюцинації хорої із заздрощів Марусі) можна посперечатися. Та перестановка не мотивує переконливо тієї чарки, якою Маруся частує Гриця в лісі, тай не вияснює зросту самої недуги аж до божевілля. Зберігаючи в цьому випадку порядок сцен оригіналу перерібка тільки скористалаб, бо там мотивація природна й наглядна. Поза тим цілість, хоч і ріжниться від давньої, в якій колись і Іванна Біберовичева виступала в ролі Марусі, робить дуже корисне враження. Знаменита декоративна частина, виконана Л. Боровиком (особливо 1. і 4. дія) дає прекрасне тло. Хоч і тут можна спитати, чому обовязково вікно в хаті мусить бути криве, а стіну мають маркувати теж криво уставлені одвірки, і то в новій хаті, щойно побудованій Хомою... Ледви чи данина модернізмові доцільна на кожному місці навіть у супереч текстові. Зате про гру артистів, на якій слідно було велику, до педантизму доведену працю їх режисера, тр.ба висловитися з повним признанням. Так Маруся (п. Лужницька) як і Гриць (п. Паздрій), а дальше Чураїха (п. Совачева) а також Дмитро (п. Левицький) і Галина (п. Левицька) а надівсе Хома (п. Боровик) дали у своєму стилю викінчені креації. Гуртові сцени захоплювали зразковим механізмом. Музично-вокальна сторінка мала кілька дрібніших слабших місць (м. ін. розходження співу з музикою), але воно губилося у цілости.

Після 2. дії йшли привіти. П. Михайлюкова виголосила привіт від „Союзу Українок", п. В. Блавацький від артистів сценічного мистецтва, п. Совачева від театру „Заграва"; потім п. Білозорова відчитала велику скількість привітальних писем і телеграм, між якими найшлись привіти від артиста-ветерана української сцени дир. Й. Стадника, від Театру Тобілевича, від д-ра Т. Окуневського, від Ст. Чарнецького, від ріжних культурно-освітніх місцевих і замісцевих інституцій, від цілого ряду кружків „Союзу Українок" і поодиноких осіб. Усі вони свідчили про популярність п. Іванни Біберовичевої, хоч як давно вона покинула сцену. Великий кіш гарних живих цвітів був наглядним виразником живих почувань любови й пошани. Всім їм зворушена Ювилятка подякувала окремим письмом, яке з її доручення відчитав Дм. Николишин.

Після вистави відбулася в салі „Народнього Дому" спільна вечера, в якій взяли участь запрошені гості й артисти театру „Заграва". Підчас неї виголосила ще промову п. сен. Кисілевська, в якій підкреслила її заслуги як артистки в тих часах, коли український театр був чи не единим носієм української культури і виховником молодого покоління (плекане рідне слово, рідна ноша, історична драма), а дальше як дружини пок. артиста й директора Біберовича та надівсе як матери: для виконання високих материнських обовязків покинула вона сцену, знехтувала світлою карієрою, яка їй як драматичній артистці на пропозицію тодішніх правителів Галичини усміхалася, чим виявила своє привязання до рідного народу. Закінчила промову побажанням дожити довгих літ у щастю і здоровлю. Зібрані відспівали „Многая літа", ювилятка схвильована щиро подякувала всім, що зладили для неї це свято. Весела гутірка, переплітана піснями, протяглася до пізньої ночі. Коло 2. год. п. Ів. Біберовичева розпрощалася з гістьми і відіхала з родиною до дому, забираючи з собою милий спогад прекрасно пережитого дня — пізного відгомону колишньої сценічної слави, а господарі й гості розійшлись з милим переконанням, що гідно сповнили свій обовязок супроти одної з тих, яка своє життя віддала українському сценічно-драматичному мистецтву, українській культурі.

Дм. Николишин.

На українських землях у Польщі можлива лише сусідська парцеляція.

ПОСЕРЕДНИКИ ЗАРОБИЛИ НА ЗВИШЦІ ЦІН ЗБІЖЖА.

У вівторок 9. ц. м. сенат радив над буджетом міністерства хліборобства і справедливости. Референт буджету міністерства хліборобства сен. Серожинський підкреслив, що теперішня звишка цін не рішає ще про поправу положення на селі. Лише невелика частина селян має ще запаси збіжжа, зате його перепродують посередники і вони заробили на звишці цін збіжжа. Статистичними даними інституту для досвіду дрібних господарств у Пулавах виказував страшні наслідки господарської скрути для хліборобів. Щойно довша переміна цін на всі хліборобські продукти може довести до того, що село відзискає сили. Одначе до того стану ще дуже далеко.

В дискусії сен. Гасбах жалувався, що дотеперішня парцеляція більшої земельної власности на Помор'ю і Познанщині дуже кривдить німецьку меншину. Заперечив рішуче, наче би німецька кооперація мала якінебудь політичні цілі. Заявив, що буде голосувати за цілим буджетом, але до буджету міністерства хліборобства ставиться негативно. По промові сен. Хшановського про заслуги землевласників для Польщі, виголосив довшу промову сен. **Ю. Павликовський**. Промовець спинився довше над аграрними відносинами на українських землях у Польщі і **зясував страшне положення українських селян.** Підкреслив, що програма праці міністра хліборобства булаб добра, якби міністр хліборобства закинув свої польонізаційні наміри. Програма праці міністерства **була би відповідна і для полудневосхідних земель, якщо її будуть виконувати згідно з господарськими засадами. На цих теренах можна стосувати лише сусідську парцеляцію згідно з законом про парцеляцію з 1925. р.** Щойно тоді можна би оминути загострення польсько-українських взаємин, побороти нужду та покласти основу під суспільний і політичний розвиток та обороність держави.

З черги сен. Клещинський торкнувся цін на хліборобські продукти підкреслюючи, що нотована на біржі підвишка цін збіжжя є лише наслідком спекуляції і тому слід її загамувати. Самі селяни дуже мало з неї користають, бо вона прийшла пізно по жнивах. Та що більше. Селяни тратять ще на цій підвишці, бо підвишка цін збіжжя перекреслює поплатність годівельної продукції, на яку ціни не пішли вгору. Сен. Біспінг домагався, щоб перевести загальний хліборобський спис і щойно на цій основі опрацювати подрібний плян рільної перебудови. Аграрну політику слід вести справедливо і помірковано. Сен. Дзєдушицький спинився над справою організації селян. Згадав, що в Німеччині розвязали цю проблему з добрим успіхом. Промовець торкнувся теж заяви полк. Коца. Добре, що до нового табору зголошують своє приступлення такі організації як напр. Звйонзек резервових старшин. Але одночасно — говорив промовець — ми є свідками своєрідного маратонського бігу підлизнів, які зголошують свою участь до нової організації. В заяві полк. Коца є багато старих річей, але є теж нові, м. ін. засада солідаризму. Сен. Бнінський заявив, що всі становища в міністерстві обсаджують суспільно-радикальним елементом. Каже, що мін. Понятовський веде шкідливу політику. Заявив, що стримається від голосування над буджетом мін-ства хліборобства, бо з державних оглядів не хоче голосувати проти цілого буджету. Сен. Вежбіцький нарікав, що жиди не шанують закону про ритуальний заріз і домагався оборони інтересів польських селян, купців, реміслників і консументів.

Після того довшу промову виголосив мін. Понятовський. Обговорив проблему перенаселення Польщі підкреслюючи, що політичне положення наказує збільшити густоту населення на Помор'ю і Познанщині. Міністр вірить у зріст промислу, що дозволить розвязати проблему перенаселення. Зовсім інакше виглядають справи у Сх. Галичині. Заявив, що уряд не думає кольонізувати теренів цих воєвідств зайшлим елементом і хоче направити аграрні відносини тих воєвідств. Підкреслив, що при парцеляції братимуть під увагу більше ніж дотепер потреби польськ. населення, що це зовсім природна річ, і що це має господарський характер. Міністрові здається, що заогнення, які є в Галичині, викликані передовсім зайвою хвилею агітації. **Уряд не стоїть на становищі** — говорив далі міністр — **щоб від купна землі відсунути українське населення. Одначе переконаний, що цю справу можна поладнати спокійно, беручи під увагу інтереси обох народів, що там мешкають. Додав, що земельна реформа у трьох воєвідствах матиме наскрізь господарський характер.** Опісля міністр обговорив справу поплатности хліборобства та збивав закиди у справі непошанування закону про ритуальний заріз. Вкінці референт сен. Серожинський полемізував з висновками сен. Гасбаха.

З черги сенат розглянув буджет міністерства судівництва, що його зреферував сен. Раддівіл. Референт висунув домагання, щоб міністерство справедливости мало більший вплив при зладжуванні законопроєктів в інших міністерствах. Підкреслив, що матеріяльне забезпечення суддів дуже важке. Висунув проєкт, щоб устрій адвокатури спирався на організаційнім поділі залежно від професійних кваліфікацій і досвіду. Додав, що відносини у вязницях дійсно страшні і що вязниці нині знову переповнені, не зважаючи на амнестію.

В дискусії перший промовляв сен. Єшке. Промовець спинився довше над ролею права і правника в державі. Домагався авторитативної відповіди на закиди, що незалежність суду є паперовою. Не вистане, щоб суддя був незалежний, але йде про те, щоб громадянство не мало сумніву, що має незалежне судівництво. Торкнувшись хаосу в адвокатурі, критикував теперішню політику, що стримує доплив молодих сил до нотаріяту.

Тому панує опінія, що нотаріят призначений лише для емеритів. Після того довшу промову виголосив **сен. А. Горбачевський, підкреслюючи, що страшні слова, а саме „кріза справедливости" не є пустою фразою, але виявом сумної дійсности.** Такі явища, як голод, нужда, необхідність обмежити особисті потреби не в силі зблизити громадян до ідеалу права. Крім того всякі експерименти обнизили повагу права. Промовець обговорив теж обширно справу скасування судів присяглих. Ствердив, що культурний світ уважає суд присяглих здо

бутком, що виріс на ґрунті англійської демократії. Суди присяглих єднають громадян з ідеєю права і вчать цінити право. Скасування судів присяглих унеможливить відбудову почуття права. Відбудувати почуття права можна лише психологічним діланням на суспільність. Вкінці слід обнизити високі судові оплати, щоб уможливити вимір справедливости широким верствам.

Вкінці обширну промову виголосила сен. Флешарова. Ширше обговорила відносини, що панують по вязницях. Підкреслила, що вязничний реґулямін устійнює харчеві приділи. Від січня ц. р. з усіх вязниць починають надходити вісти про голод. Реґулямін дозволяв купувати вязням прості харчі. В січні появився розпорядок, що вязень має право діставати один раз на два тижні харчеву пачку до 5 кґ. ваги. Розпорядок подрібно нормує, що в такій пачці може бути не більше, як 25 дкґ. цукру, 30 дкґ. солонини, 5 дкґ. тютюну, 1 кґ. хліба, 1 кґ. свіжих помідорів і 1 кґ. яблок. Розпорядок допускає можливість заміни хліба на сухарі, солонини на смалець, але яблок і помідорів ні. Хто в Польщі може дозволити собі в зимі на помідори? Розпорядок має бути обоснований тим, що вязні збирають завеликі запаси харчів, що марнувалися. Сенаторка наводить листи вязнів до родин зі жалобами на малі харчеві приділи. Вязничний реґулямін передбачує можливість носити власне убрання і давніше давали вязням дозвіл на це, тепер ні. У Фордоні 17-літня дівчина, засуджена за політичну провину, сиділа 3 тижні в сорочці, бо не хотіла вдягати на себе вязничне одіння. Її покарали зменшенням харчевого приділу. Коли дівчина дальше впиралася, зменшено їй харчевий приділ ще на половину й кинено її до неопаленої келії (12 степенів морозу!).

Живемо в часі кризи права. Отже слідби дбати про те, щоб придержуватись обовязуючих законів, надмірні кари обнизили вартість кари і провини. Але чи цьому винно громадянство. Вкінці обговорила справу зневаги польського народу, підкреслюючи, що про ці провини пише щораз то частіше преса.

Після дискусії довшу промову виголосив мін. Грабовський. Спинився довше над справою незалежности судів, погоджуючись, що суддям слід збільшити платню. Одначе покищо це неможливе. Заявив, що скасування судів присяглих доведе до уніфікації законодавства у Польщі. Полемізував зі сен. Флешаровою кажучи, що висунені закиди є безпідставні і джерельні матеріяли, що ними вона користувалася, походять від комуністів. Міністр заповів безпощадну боротьбу комунізмові, що є найтяжчим злочином, бо бє в устрій, кордони та цілість Польщі.

*

В середу 10. ц. м. сенат радив над буджетом міністерства освіти. Референт буджету сен. Еренкройц дуже гостро осудив заворушення студентів у високих школах.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

В четвер 11. ц. м. відбудеться пленарне засідання сойму. Початок нарад в год. 10-ій рано.

Невіль Чемберлен премієром анґлійського уряду?

Прем. Болдуін уступить при кінці травня.

ЛЬОНДОН, 10. 3. ПАТ. Англійська преса дістала інформації з офіційних кол, що негайно по коронації уступить прем. Болдуін. Новим премієром буде теперішній канцлер скарбу Невіль Чемберлен. Прем. Болдуін зголосить свою димісію між 27. і 29. травнем і тоді король покличе Чемберлена на премієра. Зміни в кабінеті обіймуть лише 2 або 3 теки і в понеділок 31. травня ц. р. уряд стане перед парляментом уже з новим премієром. Тепер іде завзята боротьба в рішальних політичних колах за обсаду становища канцлера скарбу. Деякі кола висувають на це становище сер Джона Саймона, або льорда Рансімена, щоб підкреслити національний характер уряду. Інші домагаються змінення консервативного характеру уряду і висувають на це становище мін. Гора. Одначе здогадуються, що концепція призначити одного з лібералів політично сильніша. Прем. Болдуін дістане почесний титул і засяде в палаті льордів. З ним відійде теж Мекдоналд, який зі засадничих оглядів відмовиться перейти до палати льордів. Тому дістане мабуть високе відзначення і залишиться ще два роки до кінця каденції в палаті послів.

Важлива реформа през. Рузвельта.

ВАШИНГТОН, 10. 3. ПАТ. През. Рузвельт звернувся до конгресу, щоб негайно розглянув законопроєкт, на основі якого всі федеральні судді, не виключаючи суддів Найвищого Трибуналу, перейшлиб на емеритуру з хвилиною 70 р. життя. Проект передбачує, що судді діставатимуть далі свої платні. Одночасно президент матиме право призначати суддю в кожнім трибуналі у випадку, якщо суддя цього трибуналу не подасться до димісії до 6 місяців осягнувши 70 р. життя. Підкреслюючи, що конституція не дає найвищому трибуналові права зголошувати вета проти законів, що їх приняв конгрес, президент заявив, що необхідно влити нової крови до складу суддів найвищого трибуналу. Президент пропонує, щоб цю реформу приняв конгрес, бо не хоче звертатись до 48 стейтів, щоб приймали цю поправку до конституції.

Страйк автобусових робітників.

ЛЬОНДОН, 10. 3. ПАТ. Страйк автобусових робітників у Шотляндії поширюється. Досі кинуло працю більше як 10 тисяч шоферів і кондукторів. Страйкарі не хочуть пристосуватися до інструкцій загального союзу транспортових робітників і відмовляються стануги до праці та вnеможливлюють так навязання переговорів.

—o—

Бравурний наступ національних військ.

АВІЛЯ, 10. 3. ПАТ. Авас повідомляє: Вчора рано після короткої, але нагальної артилерійської підготови, національні війська зійшли з височорівні на полудне від Арганда, змусили відділи міліціянтів відступити на другі позиції за дорогою з Арганди до Аграта де Тахуна. Коло полудня національні війська заняли теж другу лінію позицій, село Каса дель Порталь та обєдналися з кольонами національних військ, що посуваються з півночі. В ровах другої лінії знайшли багато вбитих міліціянтів, кілька тяжких російських скорострілів і багато муніції. Ці операції уможливлять обєднатись з кольоною, що посувається вздовж шляху до Арагону так, що замкнуть дефінітивно перстень довкола Мадриду.

ПЕРЕД УПАДКОМ ҐВАДАЛЯХАРИ.

РАБАТ, 10. 3. ПАТ. Комунікат головної кватири національних військ підкреслює значіння успіхів національних військ на відтинку Сіґуенца, де кольона під проводом ген. Москаро посунулася поза місцевість Бріґега. Дальшим етапом наступу буде м. Ґвадаляхара.

—o—

ШКІЛЬНІ ДІТИ — ВЛОМНИКИ.

ПРАГА, 10. 3. ПАТ. У Будзейовицях викрила поліція, що виконавцями більше як 30 крадежей і вломів у місті й околиці була ватага 14 шкільних учеників у віці від 7—15 літ. Спосіб переведення крадежі вказував на рафінованих злодіїв тому викриття справжніх виновників було несподіванкою навіть для поліції.

НОВИНКИ.

— Найкращі лиси, пелерини виконує і поручає Ю. Глушевський, пл. Капітульна ч. 3., тел. 254—46. Свіжі журнали на рік 1938. 3229

— Союз адвокатських аплікантів у Львові повідомляє, що в пятницю 12. березня в год. 19.30 адв д-р М. Ріхтер виголосить реферат п. н. „Валютова кріза у світлі права й оречень“. Реферат буде в льокалі при вул. Коперника ч. 7.

— „Купецький буджет“, відчит на таку тему виголосить проф. д-р Теофіль Зайферт у Союзі бухгальтерів при вул. Бурлярда ч. 5. І. п. будинок Промислово-Торговельної Палати, в четвер 11. березня в год. 19. Вступ вільний для гостей і членів.

— **Зільничі курси.** Є передбачені 3—6 місячні вільничі курси, які уладжуватиме у недалекому часі шкільна кураторія в порозумінні з кооперативою „Зелоцентр“. Тому вже заздалегідь потрібно, щоби майбутні курсанти присилали свої зголошення до управи кооперативи (Львів, вул. Руська ч. 3). Оплата за них виноситиме приблизно до 15 зол. за місяць від особи ,при чому побажаним є від кожного учасника свідоцтво гімназійної освіти, чи яких ін. вищих шкіл, та поручення від якоїнебудь місцевої організації. Безробітні в порозумінні з управою можуть брати участь в курсах безплатно. Всі курсанти після покінчення вишколу та зложення іспиту, дістануть свідоцтва, які зможуть використати для одержання евентуальної праці у тій ділянці, коли зайде того потреба. На відповідь долучити значок.

— **Конкурс на директора львівських театрів** буде розписаний в найближчому часі. Зачувати, що в рахунок входять такі кандидати: Ярач, Остерва, Адвентович, Лещинський, Варнецький, Невярович, Тшцінський, дир. Шлакевич із Вильна і Страхоцький зі Львова. Місто дає на театри субвенцію 360.000 зол. річно або 1000 зол. денно. У Великому Театрі мають відновити оперовий сезон, скасований за президента Дрояновського.

— **Леди рушили** на ріці Стрий, наслідком чого стан води піднісся на 1 м. понад нормальний стан. В подібному стані находиться Опір, доплив Стрия. Стан води на Бистриці Стан. піднісся до 165 цм. понад нормальний рівень. Вода залляла частину вул. Більчевського в Станиславові.

— **Повітовий шпихлір** відкрили 7. ц. м. в Бучачі при участи представників влади і польських кооперативних організацій. Шпихлірем управляє О. Т. Р. Як зазначено в промовах, шпихлір має управильнити оборот збіжем польськими кооперативами. Про українські кооперативи забули, теж про те, що збіже буде випродуковане переважно українськими хліборобами.

— **Пошесть на свині на Покутті.** Станиславівське воєвідство видало розпорядок, яким оголосило повіти коломийський і городенський заповітрені помором і заразою безрог. Загрожені є теж повіти снятинський і товмацький. Одночасно видано осторогу для купців, що вивозили з тих повітів мясо і бекони, щоби пристосувалися до того розпорядження.

— **Протигазова охорона в Перемишлі.** 9. ц. м. відбулися в Перемишлі вправи протигазової охорони, що полягали на маскуванні міста. На даний знак погасло в цілому місті світло, опісля електрівня вилучила на 10 мінут електричну течію.

— **Львівська хроніка.** В керниці на Персенківці добули тіло 49-літнього Василя Коваля, що скінчив самогубством. — В готелі „Сіті“ при вул. Сикстуській отроївся Леон Робав, що подав себе за студента університету та урядовця одної нафтової фірми. Причиною самогубства була нещаслива любов.

— **20 міліонів з димом.** Минулого року було в Польщі 17.576 пожеж і Заведення Взаїмних Обезпечень виплатило 20 міліонів 200 тисяч відшкодування. Поправді пожеж було більше, бо не всі зареєстровано, і втрати були теж більші. Головною причиною пожеж є легкопальний будівельний матеріял по селах, де будинки все ще переважно деревляні. Доки села не стануть муровані, ще довгі літа десятки міліонів зол. йтимуть з димом.

— **Великі крадежі в городецькому маґістраті.** Слідство у справі величезних зловживань в маґістраті в Городку під Львовом викриває щораз більші крадежі. Подробиці покищо держать в тайні, одначе вже тепер кажуть, що крадежі доходять до 100.000 зол.

— **Грабунковий напад.** На мешкання 70-літнього ем. лісового касієра в Жукові золочівського повіту, Р. Бренгольца напало пятьох людців, вибивши в стіні отвір. Вони сплюндрували цілий дім і забрали гардеробу, ріжні предмети і 76 зол. готівкою. У звязку з грабунком арештовано кількох місцевих селян.

— **Дожебрався.** В Перемишлі арештували жебрака, щоби відставити його до місця прина-

жежности. Підчас переслухання в старостві стверджено, що жебрак має щадничу книжечку на 500 зол. Багатого волоцюгу відставили до суду, який засудив його за волокитство і злосливе пройдисвітство на 6 місяців вязниці та відставлення до табору праці в Сандомирі.

— **Краєва хроніка.** У Підгайцях арештували Йосифа Рачая, що вдаючи секретаря розвязаного т-ва „Сейба" допустився багато надужить, а саме вимачував членські вкладки й оплати від власників фільварків. — У Дзвиничі пов. Борщів Дмитро Головачук убив свого брата Матвія за намовою батьків, щоби одідичити два морги поля, яке Матвієві записала його бабуся. — У Козовій пов. Бережани Вол. Цваник у суперечці убив ножем свого шурина Данила Свободу. — Обезпечений агент ПКО у Ряшеві Вол. Смулковський привластив собі пібрані від клієнтів облігації Нар. Позички на суму 1.150 зол., а його помічник Ст. Гольцгакер на 500 зол. Смулковського суд засудив на рік вязниці, Гольцгакера на пять місяців. — До церкви у Сповидові бучацького повіту вломилися злодії й ограбили захристію та скарбону. Арештовано трьох підозрілих людців. — В Завадові зборівського повіту згинув 42-літній Андрій Гіздак при стинанні дуба на полі. — Іван Щербан у Стрию повідомив поліцію, що його жінка Юлія забрала йому 1.040 зол. і втікла з дому. — В Перемишлі в заведенні СС. Провидіння згоріла 70-літня Анна Дачинська наслідком необережности з вогнем.

— **Засудили комуністів.** У Бережанах запав присуд у комуністичному процесі за кольпортажу. Засудили: Данила Вебера на 4 роки, Елізу Вебер на рік, Гольдмана на 3, Степанію Горбату на 2 і пів, Гартен-Бренера на 3 і пів, Ляптера на 6, Райзера на 4, Ліблінга на 2 роки вязниці. Всі утратили гром. права на 6 літ.

— **Арештували б. старосту.** У Станиславові арештували бувшого надвірнянського старосту Жигм. Робакевича що був передтим старостою в Пінську, Кремянці та Гродні. Зачувати, що Робакевича арештували за надужиття влади в часі урядування.

— **Нова фабрика паперу та целюльози у Галичині.** Міська управа в Стрию та концерн Штайнгаген і Зенгер побудують фабрику паперу та целюльози коштом 20 міліонів зол. Фабрика матиме власний тартак до різання деревного матеріялу. Фабрика повстане на терені теперішнього тартаку фірми братів Гредлів біля парку „Вімшина". Підприємство закупило теж 27 моргів міського ґрунту, що прилягає до тартаку.

— **Перед вінчанням утік з грішми.** В одного варшавського рабіна мало відбутися перед кількома днями вінчання Шмуля Вернера зі Сурою К., донькою заможного купця. Коли наречені з гістьми знайшлися в мешканні рабіна, пан молодий заявив, що доки не дістане половини умовленого віна, не приступить до вінчання. Тоді родичі нареченої дали йому 8.000 зол. Пан молодий заявив з радісним обличчям, що тепер уже ніщо не стоїть на перешкоді. Але за хвилину він сказав, що мусить вийти. Чекали на нього терпеливо і врешті показалося, що він утік з грішми другими дверима. Окрадений тесть передав справу прокуратурі.

— **Залізнича катастрофа** склалася під Жераніном біля Варшави. Паровіз і два вагони вискочили зі шин і перевернулися. Машиніст, топчик і одна пасажирка вийшли з тяжкими ранами.

— **Копальні бурштину** викрили в копальні бурнатного вугля в Гостичині біля Тухолі на Поморю. Бурштин творить великі поклади. Добуті кусні бурштину є першорядної якости і важать по півтора кільо.

— **Трагічний кінець наукової полеміки.** Професор віденської політехніки, д-р Павло Філюнгер скінчив, як відомо, самогубством, затроївшись з жінкою світильним газом. Причиною самогубства була наукова полеміка, яка виязалася між проф. Філюнгером і його товаришом, також професором віденської політехніки, д-ром Терцагім, на тему конструкції мостів у звязку з новою теорією, якої автором є проф. Терцагі, визначний спеціяліст в ділянці механіки. Проф. Філюнгер видав брошуру, квестіонуючи теорію свого товариша і розіслав тисячі тієї брошури всім більшим будівельним підприємствам на цілому світі, головно в Америці. Боротьба між обома професорами велась від 1934 р. Коли проф. Терцагі видав також брошуру, щоб опрокинути закиди товариша, проф. Філюнгер рішив виступити з другою критикою. Тоді вмішалася в справу академічна влада, яка розвела проти проф. Ф. дисциплінарне слідство, томущо він закидував своєму товаришеві фальшиве застосування математичних рівнань, осмішуючи його у світі технічного знання. Прийшовши до переконання, що заподіяв своєму товаришеві кривду, проф. Філюнгер відобрав собі життя, зазначуючи в листі, що тим способом хоче відпокутувати свою вину. Життя відобрав собі в порозумінні з жінкою. Перед затроєнням газом зажили обоє ще й отруту. В листі до поліції просив, щоби перед похороном прокололи його серце.

Останні вісти.

СОЮЗ ПРОФЕСІЙНИХ СОЮЗІВ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ В ПОЛЬЩІ.

Союз Професійних Союзів на свому конґресі у Варшаві заняв таке становище до національних меншин у Польщі: „Основою держави є польський нарід, що ним у висліді історичних і господарських перемін стають працюючі, робітничі та селянські маси. Моральна перевага польської культури й умової і матеріяльної повинна бути метою змагань польського народу при одночасному загарантуванні національним меншинам свободи культурного розвитку. Стоїмо на становищі, щоб не робити ніяких правних ріжниць між громадянами польської держави з національних, віроісповідних і расових причин".

ФРАНЦІЯ ГОТОВИТЬСЯ ЗАХОПИТИ ЕСПАНСЬКЕ МАРОКО.

ПАРИЖ, 10. 3. ПАТ. Національний уряд зі Саляманки вислав ноту до деяких держав з повідомленням про злогадну підготову французької влади в Мароко до військової акції в еспанськім Мароко. Компетентні французькі кола заявляють, що ці закиди є зовсім безосновні і пригадують становище Франції до найтіснішої неінтервенції, що її придержується французька влада в Мароко від хвилини вибуху повстання.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Театр „Заграва".

КОЛОМИЯ:
11. III. „Мурали".

ДЕЛЯТИН:
12. III. Тарас Шевченко.
13. III. Тарас Шевченко.

НАДВІРНА.
14. III. „Тарас Шевченко".

СТАНИСЛАВІВ:
15. III. „Тарас Шевченко".

Великий Театр:

Четвер, 11. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен" з Іриною Айхлеріяною.
П'ятниця, 12. III. год. 8. веч. „Мадам Батерфляй" опера.
Субота, 13. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен" з Іриною Айхлеріяною.
Неділя, 14. III. год. 3.30 попол. „Мадам Сан Жен" з Іриною Айхлеріяною. Год. 8. веч. „Страшний двір" опера.

Кіна.

АПОЛЬО: „Пісня її мами" з Мартою Еггерт.
АТЛЯНТИК: „Непотріб".
ВАНДА: „Родина Ротшильдів", „Нана за Кошго".
ҐРАЖИНА: „Варвара Радзівілівна".
ЕВРОПА: „Поворот до життя".
КАСИНО: „Втеча Тарзана" з Джоні Вайсмілером.
КОПЕРНИК: „Шаржа легкої бригади" (Кримський орел).
МАРУСЕНЬКА: „Шаржа легкої бригади" (Кримський орел).
МЕТРО: „Месники" („Робін Гуд із Ельдорадо") Вернер Бакстер.
МІРАЖ: „Графиня Маріца" ю Секе Саколем. „Ілюзія" з Францішкою Галь.
МУЗА: „Антін Адверз".
ПАКС: „Малий моряк".
ПАЛЯС: „Про що мріють жінки".
ПАН: „Сильветки".
РАЙ: „Буде краще" із Щепком і Тоньом.
СВІТ: „Ловець пригод", „Малі герої".
СТИЛЕВЕ: „Не цілуй у кіні", ревія „Дорожні фасон".
ТОН: Флип і Флап „Циганське дівча".
УЛІКА: „Грішник мимоволі", ревія „Даже можна купити".
ХИМЕРА: „Моя зіронька" з Шерлі Темпл. „Гесой" з Воллесом Бері.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Єгипет".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер. 11. березня 1937.

Берлін (357) 10.00 Нар. пісні, 14.15 Легка музика, 17.00 Форт. тріо г-моль Шредера, 19.15 Соната на віол. і форт. ф-дур Р. Штравса, **Білгород** (437) 20.00 Форт. ресіталь Владігерова, 20.30 Скрипка, 21.00 Комедія, 21.30 Пісеньки, **Братислава** (299) 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 „Кавалер Срібної Рожі" оп. Р. Штравса, **Будапешт** (550) 12.05 Танк. музика на два форт., 17.30 Хор, 18.75 Віол. ресіталь Г. Чермака, 19.30 Сальон. музика, 20.35 Циг. музика, 22.00 Орх. концерт. **Відень** (507) 12.00 Розр. концерт, 15.20 Авд. для дітей, 17.45 Сопран і скрипка, 19.50, 20.00 Ревія пробоємців, 22.20 Форт. ресіталь Любки Колесси, **Дайтшляндзендер** (1571) 10.00 Нар. пісні, 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Форт. тріо ц-моль Брамса, 20.10 Вечірня музика, 21.00 „Пливи далі, ріко" балада А. Дружела, **Кошиці** (259) 17.40 Популярні мад. пісні у вик. циг. орх., 18.00 Нар. пісні у вик. циг. орх., **Міляно** (369) 17.15 Вокальний концерт, 22.15 Скрипка, форт., **Прага** (470) 11.05 Легка музика, 17.15 Скрипковий ресіталь Вамітучі (Японія). 19.25, 20.00 Театр марiонеток, 20.25 Смичковий квартет а-моль Бетовена. 22.20 Легка музика, **Радіо Парі** (1648) 13.15, 14.30 Розр. концерт, 14.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Гофманові казки" оп. Офенбаха, **Рим** (421) 17.15 Танк. музика, 20.40 Легка музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Іфігенія в Авліді" оп. Глюка.

Пятниця. 12. березня 1937.

Берлін (357) 14.45 Розривкова музика, 19.20 Смичк. квартет а-моль Макса Трапа, 19.45 Вечірній гомін, 22.30 Легка й танц. музика, **Білгород** (437) 18.00 Пісеньки, 18.30 Арії, 20.00, 21.00, 22.20 Концерт. **Братислава** (293) 19.00 Словацькі популярні пісні, 19.55 Двожакові пісні, **Будапешт** (550) 12.05 Концерт військ. орх., 18.30 Циг. музика, 18.09 Форт. ресіталь, 19.00 Концерт дуету, 19.50, 20.00 Концерт гітаристів, 22.05 Сальон. музика, **Вілень** (507) 15.45 Авд. для жінок, 17.05 Для дітей, 17.30 Хор, 19.30, 20.00, 21.00 „Два стрільці" оп. Льорцінґа, 21.30, 22.20 Танк. музика, **Гамбург** (332) 20.10, 21.00 „Цирульник із Багдаду" оп. Корнеліюса, **Дайтшляндзендер** (1571) 10.50 Для дітей 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Молодь співає, 18.30 Гутірка про китайський театр, **Кошиці** (259) 18.00 Для Закарпаття, **Ліль** (247) 21.30, 22.00, 23.00 Вечір опер Де Фаллі: 1) „Ля віда бреве", 2) „Лямур сорсіє"; **Міляно** (369) 16.00 Віол. ресіталь Е. Фаєрмана, 19.00 Розр. музика, 20.40 Легка музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт. **Мінхен** (405) 13.15 Розр. концерт, 16.50 Камер. музика, 19.00 Віллі Райхерт і віденська легка музика, 20.10, 21.00 „Одиссей" ком. опера Вранцт-Буіса, **Прага** (470) 15.40 Концерт перс. музики, 17.10 Квартет ч. 1 б-дур Суха, 20.45, 21.00 Симф. концерт, **Радіо Парі** (1648) 13.15, 14.30 Розр. концерт симф. орх., 14.15 Спів. ресіталь, 15.30 Симф. концерт із Кан, 18.15, 19.00 „Пур амур д' ін фем" ком. Кальдерона, 19.30 Камер. концерт, 21.45, 22.00 Вечір пісеньварів, **Рим** (421) 17.15 Сопран і форт., 21.00, 22.00 „Квартето вагабондо" оп. Пietрія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер. 11. березня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл. 11.30 Муз. поренок для шкіл: Чужа народна пісня, хор, сол., 11.57 Сигнал часу, 12.05 Популярний концерт, 12.40 Полудневий деник, 12.50 Вчасні барaболі дадуть добрий дохід, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Орбіс говорить, 15.18 Рекламовий концерт. 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Популярна музика з гр. пл., 15.50 Куток гумору, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Легка музика з гр.пл. 16.20 Березень, гутірка для старших дітей, 16.35 Хвилина Фр. Шуберта, гр. пл., 17.05 Кривджені діти, 17.20 Камеральний концерт, квартет, 17.50 Про Вішкову книжку: „Яловія", 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спісовий комунікат, 18.13, 18.17 Спортові вістки, 18.20 Орбіс

вальні пісні підкраківського села, гр. пл., 18.35 Нондале львівське повстання, 18.50 Актуальна гутірка. 19.00 Театр Уяви: „Скований Прометей" Айсхильоса, у перекл. Каспровича, 19.55 Розривковий концерт, 20.25 „Нам білиє", збірні спортові авд., 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Фінал III. Міжнар. конкурсу ім. Шопена; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 22.00 Легка музика в гр. пл.

Пятниця, 12. березня 1937.

6.30 Раніший авдиція, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика в гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл. 11.30 Для старших дітей: Веселі григоріянки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх. мандоліністів, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Перед святами на селі, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Льв. молодь перед мікрофоном: Прогульки, 15.55 Туристичний інформатор, 16.00 Програма на завтра, 16.05 З доби клясицизму, гр. пл., 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Музика в гр. пл., 17.00 Фейл.: Із сітями на море, 17.15 Шуберт: Тріо ес-дур, оп. 100, скрипка, віол., форт.; 17.50 Говорена енциклопедія, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.16 Спортовий порадник, 18.20 Нічліг у вежвості, 18.30 Р. Штравс: Інтермецо, гр. пл., 18.40 Вовки вчаться гутірка, 18.50 Лісові новини, 19.00 „Емігрант" фрагм. з новелі Чесл. Страшевича: „Місячний горб", 19.20 Авд.: З піснею по краю, 19.45 Про інструменти симф. орхестри, 20.00 III. Міжнар. конкурс ім. Шопена; у перерві в год. 20.45 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 22.00 „Жіночі примхи" скеч на осн. Курта Графа, 22.15 Мала орхестра; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Радіокутик.

ЗАКІНЧЕННЯ КОНКУРСУ ІМ. ШОПЕНА

12. березня закінчиться Міжнародній Конкурс ім. Шопена. Зпосеред сотні кандидатів, що прибули майже з усіх країн Европи, вибрано 20 найкращих. Вони мають ще також завдання в змаганнях за перші місця в конкурсі.

Молодих артистів чекає не тільки конкурсова нагорода. Здобуття першого місця відкриває дорогу до піяністичної карієри в цілому музичному світі. З огляду на це остання елімінація Конкурсу буде мистецькою подією великої міри, яку П. Р. надає 12. березня о год. 21.00 (до год. 24.00).

ЛІКАРСЬКА РАДІОВА ЦЕНТРАЛЯ.

Від двох років існує в Італії радіова лікарська централя, яка подає через радіо поради для хорих на кораблях. Ця централя веде перед між подібними „інституціями" в інших країнах, завдяки центральному положенні Італії на Середземному морі, як теж завдяки силі висильних і приймальних стацій. Радіова лікарська централя проявила дуже корисну працю, особливо коли йшло про поміч для кораблів вздовж східньо-африканських берегів. Різні тропікальні недуги, що появляються на кораблях вимагають порад видатних спеціялістів.

ТЕЛЕВІЗІЯ В АНГЛІЇ.

5. лютого п. р. начальний директор англійської пошти затвердив рішення Телевізійного Дорадчого Комітету, щоб увести одноцільну телевізійну висильну систему. Від тепер в Англії буде обовязувати система Марконі. Тимсамим закінчився період досвідів і покинено систему Бирда, яку досі стосовано рівнобіжно з методою Маркові.

Водночас устелено, що до кінця 1938 р. телевізійні образи надаватимуть на 405 лініях зі швидкістю 50 образів на секунду. Це означає, що англійська пошта постановила прикладати електричну телевізійну систему і працювати при помочі іконоскопів. Механічна система і надавання за посередництвом фільми постановили занехати.

Англійський телевізійний промисл обнизив ціни за приймачі на 38 проц. Купуючий приймач користає цілий рік з безплатної поради техніка. Інсталяцію виконує безплатно фірма, яка продає апарати.

З цього видно, як фірми стараються популяризувати телевізію. Апарат, куплений сьогодні, не буде перестарілим цілих два роки, бо до кінця 1938 р. телевізійна система в Англії не буде змінена.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно—продажа: Бельги бельг. 89.18, 88.75, Доляри американські 5.28·50, 5.26·00. доляри канад. 5.28.00—5.25·50, Фльорени гол. 289.65—287·95, Франки фр. 24.10—23.96, Франки швайцарські 120·70—119.90, Фунти англ. 25.83—25·67, Гульдени данц. 100.20—99.80. Корони ч. 16.40—15.80. Кор. дан. 115·29—114.45, Кор. норв. 129.73—128.75, Корони шв. 133.13—132.15, Ліри італ. 24.20 — 23.70, Марки фінл. 11.42—11.00, Марки нім. 124·00—120·00, Шил. австр. 95.00—94.00. Марки нім. срібні 133, 129.

Акції.

Банк Польський 100·00, Цукор 29·50. Вугель 20·75, 21·00, Лільпоп 13·75, 13·90, 13·60, Островець 29·75, Стараховичі 34.50 Габербуш 36·50.

Тенденція слабша.

Папери.

3 пов. інвест. 1. ем. 65.00, серія ненот., 3 проц. пов. інв. 2 ем. не нотована, 5 пр. пов. кон. 54.75, 54.30, 5 проц. пов. жел. 52·50, 53·50, 6 проц. пов. дол. 48·35, купон 48·68, 4 проц. пр. дол. 46·00, 45·75, 46·00, 7 стабіл. 361·00, купон 70·45, 4 проц. пов. консол. 53.25, 50.25, 49·75 50 00.

Збіжжя.

Львів, 10. III.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	30·25—30·50
Пшениця збір. червона	29.50—29.75
Пшениця одн. біла	30·00—30.25
Пшениця зб. біла	29.25—29.50
Жито шт. I.	24.75—25.00
Жито шт. II.	24.50—24.75
Мука пшен. ст. ґат. I вис.	47·00—47·50
„ „ ґат. I А	46·00—46·50
„ „ ґат. I Б	45.00—45.50
„ „ ґат. I Ц	44.00—44·50
„ „ ґат. I Д	43·00—43·50
„ „ ґат. II А	41·50—42·00
„ „ ґат. II Б	41.00—41·50
„ „ ґат. II Ц	40.52—40,75
„ „ ґат. II Д	30 00—30·50
„ „ ґат. II Е	37.00—37·50
„ „ ґат. II Ф	35·50—36 00
„ „ ґат. II Ґ	33.50—34.00
Мука пшенична паст.	32.75—33.00
Мука пшенич. разова до 95%	22.75—23.25
Мука пшен. жит. вис. 0—30%	38.75—39·25
Мука житна ґат. I. 0—50%	36·50—36·75
Мука житна ґат. I. 0—65%	34.50—35.00
Мука житна разова 0·95%	30.00—30·25

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 10 березня ц. р. кооперативам платив за льоко Львів:

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.95 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3.00 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3·00 „
молоко від 11. I. ц. р. . .	0.16—0·17 „
копа яєць	3.30 „

Тенденція на масло та молоко сильна [illegible]

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 10. III. п. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахоязсарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.45 зол.
Індики I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.20 „
Курки молоді I. кл. товсті без запияку на ногах від 1.80 кг. вгору	1.30 „
Качки товщеві I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.35 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

Подяка.

Усім, що в тяжких хвилинах нашого життя після ненадійної смерти нашого найдорожчого Мужа й Батька, **Юрія Рудницького**, професора української гімназії у Львові, спішили нам із словами потіхи й розради та висловами співчування, складаємо на цьому місці глибоку й щиру подяку.

Дякуємо Високопреподобним Отцям за провід, Світлим Дирекціям, Вельмишановним Учительським Зборам, Молоді обидвох державних гімназій, Високоповажаним Знайомим та Дорогій Рідні за участь у сумному обряді.

Марія Рудницька, дружина, Юрій і Анна, діти.

ОПОВІСТКИ.

Вп. Пан Директор Інж. Евген Храпливий зложив на шкільні потреби Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок дітей за засідання в Управі „Народнього Дому" в квоті золотих 50.—. За щедру жертву складає Жертводавцеві щиру подяку — Старшина Кружка. 392

Для Бобеляка, сліпого інваліда, зложив гр. кат. Уряд Парохіяльний у Гадинківцях 2.— зол.

Замісць цвітів на домовину дорогого сестрінка бл. п. о. Михайла Чайковського зложила на Рідну Школу 5 зол. Марія Каранович, Відень.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.